

PRED OBČNIM ZBOROM OKRAJNEGA SINDIKALNEGA SVETA KOPER

Praktična šola proizvajalcev

V teh dneh so bili po vseh občinskih središčih sestanki z delegati IV. Okrajnega občnega zbora sindikalne organizacije. Na njih so delegati med drugim razpravljali o poročilu, ki ga jim je pretekli teden posredoval Okrajni sindikalni svet.

Poročilo govori o doseženih uspehih, analizira slabosti, ki spremljajo delo okrajnega in občinskih sindikalnih vodstev, zlasti pa delo v sindikalnih podružnicah, razlenuje določene probleme ter nakazuje tudi že konkretne naloge za prihodnje delo sindikalnih organizacij in vodstev.

Poročilo daje temeljito oceno aktivnosti sindikata v gospodarstvu, pri razvijanju družbenega upravljanja v javnih službah in na nekaterih drugih področjih življenja v komunah. Pri tem ugotavlja, da so sindikati vsa zadnja leta aktivno delovali za uveljavljanje osnovnih principov v delitvi dohodka. Tako so v letih 1958/59 sodelovali pri urejanju meril kot podlage za delitev dohodka v okviru podjetij. Zavzemali so se za iskanje in osvojitve takih meril, ki bodo izločila nagrajevanje po formalnih kvalifikacijah, vsebovala pa nove

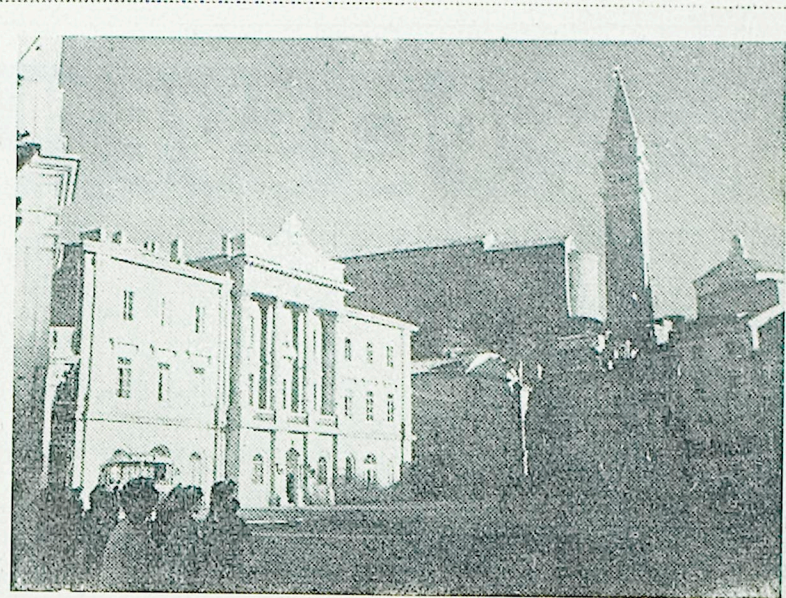
elemente nagrajevanja po težini in zahtevnosti dela ter po doseženem delovnem in gospodarskem učinku. Siroka aktivnost sindikalnih organizacij in vodstev pa je zlasti prišla do izraza pri obravnavanju vprašanj v zvezi z uvajanjem novega gospodarskega sistema. Ta aktivnost se je odražala preko plenarov, posvetovanj in razgovorov, na katerih je članstvo sindikata spremljalo graditev sistema vse od pripravljanih predpisov dalje. Uvajanje ekonomskih enot in demokratizacije samoupravljanja je bilo v ospredju razprav na letnih občinskih zborih sindikalnih podružnic in občinskih sindikalnih svetov. Pri tem pa poročilo ugotavlja, da so delo sindikalnih organizacij pri uresničevanju smernic novega sistema spremljale tudi določene pomanjkljivosti, ki so se odražale predvsem v tem, da v okrajnem in občinskih vodstvih sprejeta stališča niso vedno učinkovito in hitro prodrla do kolektivov, katerim so bila v prvi vrsti namenjena.

V nadaljevanju poročilo obravnava dejavnost sindikalnih podružnic v šolstvu, zdravstvu in javni upravi ter poudarja, da je bil posebno letos v organizacijski in politični rasti teh podružnic dosežen viden napredek. Podružnice v zdravstvenih ustanovah so na pr. izvedle volitve v organe upravljanja, sodelovale pri izdelavi internih predpisov, organiziranju ekonomskih enot in urejanju vprašanj delitve dohodka ter osebnega dohodka. Podružnice v šolstvu se med drugim zavzemajo za čimprejšnje uveljavitev zakona o finansiranju šol. V javni upravi pa živahno sodelujejo v razpravah o uvedbi kolektivnega upravljanja in gospodarjenja. Delo vseh teh podružnic obseva, predvsem napori in prizadevanja, da postanejo v svojem delu čim bolj samostojne in se tako kot samostojen politični čimtelj vključujejo v dogajanja v svojem kolektivu.

Vpliv sindikata je bilo manj čutiti na drugih področjih v komunah, kjer razvijamo družbeno upravljanje, predvsem v zborih proizvajalcev in v svetih ljudskih odborov, stanovskih skupnostih, potrošniških svetih itd.

V poglavju o strokovnem izobraževanju poročilo OSS med drugim navaja nekatere rezultate posameznih kolektivov pri organiziranju in izvajanju programov centrov za strokovno izobraževanje. Pri tem ugotavlja, da takšnih centrov v okraju danes še vedno samo 8. Med najboljšimi omenja centre v Mehanotehnikah, Tomosu, Javorju Pivka, Lesonitu, Slavniku, Kmetijskem kombinatu v Koprju. Samo v teh centrih se je preko raznih oblik vključilo že doslej v izobraževanje nad 2000 proizvajalcev. V poročilu je poudarjena ugotovitev junjske seje predsedstva OSS, da je bil sindikat doslej pri uveljavljanju Resolucije o strokovnem izobraževanju marsikje odsoten. Sindikalne podružnice so bile zadnja leta v mnogih podjetjih sicer pobudniki akcij za organizacijo tečajev za prekvalifikacijo, sodelovale so pri sestavljanju programov, organizirale so vrsto pre-

(Nadaljevanje na 3. strani)

Zgodnjega jutra svetlobe in sence v Piranu pred praznikom

Ob občinskem prazniku piranske komune

15. oktobra 1961

pošiljajo vsem prebivalcem občine svoje iskrene čestitke in jim želijo pri delu za nadaljnji razvoj in napredek vseh vej gospodarstva in družbenega življenja veliko uspeha, v osebnem življenju pa mnogo zdravja, sreče in zadovoljstva

OBČINSKI LJUDSKI ODBOR
OBČINSKI KOMITE ZKS
OBČINSKI ODBOR SZDL
OBČINSKI SINDIKALNI SVET
OBČINSKI KOMITE LMS
OBČINSKI ODBOR ZB, ZVVI in ZROPJ

P I R A N

Odločni protesti Slovencev v Italiji

V nedeljo bodo v Italiji popisovali prebivalstvo. Poročali smo že, da je način popisovanja na Tržaškem povzročil veliko razburjenje med Slovenci, ker sloni tamkaj na načelu občevalnega jezika, ki ga ni mogoče istovetiti z materinim, medtem ko na Goriškem in v Benečiji popisnice nimajo niti tega razdelka, čeprav tudi tam živijo Slovenci. Na podlagi te očividne krivice so najprej vse politične in kulturne organizacije Slovencev na Tržaškem poslale skupno protestno izjavo, s katero odklanjajo priznanje veljave izidom popisa in vsako sklicevanje na tako pridobljene rezultate, predsedniku republike Italije Gronchiju, ministrskemu predsedniku Fanfaniju, ministroma za notranje zadeve in pravosodje ter vladnemu generalnemu komisarju v Trstu, o tem pa so obvestile tudi UNESCO v Parizu, predsednika pokrajinskega sveta v Trstu, italijansko-jugoslovansko mešano komisijo v Rimu ter statistična urada v Rimu in Trstu. Slovenska kulturno gospodarska zveza pa je šla še naprej in je na sestanku v Cedadu še posebej protestirala proti popisovanju na Goriškem in v Benečiji, ker tamkaj Slovencev sploh ne bo mogoče izjaviti svoje narodnostne pripadnosti in bodo torej za italijansko statistiko popolnoma izbrisani s sveta.

Bistvo vseh protestov se nanaša na dejstvo, da Slovenci v Italiji ne morejo sprejeti popisa prebivalstva po narodnosti, ker so posledice nasilne raznarodovalne politike fašizma, kratenja njihovih pravic v povojni dobi in končno posledice neizvajanja mednarodnih obveznosti Italije ter neuresničenih 3. in 6. člena italijanske ustave še vedno take, da popis ne more nuditi objektivnih rezultatov glede števila Slovencev v Italiji.

Slovenske organizacije še ugotavljajo, da so italijanske oblasti izbrale najmanj primeren in najbolj neugoden način popisa prebivalstva po narodnosti, zakaj prebivalci se bodo morali izjasniti o občevalnem jeziku v družini. Jasno je namreč, kot pravijo Slovenci v svojem protestu, da bo tak način popisa nujno izkrivil izide v narodnostno mešanih krajih, kjer je veliko število mešanih zakonov, optantov in Slovencev,

OBVESTILO BRALCEM

Zaradi nenadnega kvara stavne stroja se je današnja številka Slovenskega Jadrana nekoliko zapoznila, hkrati pa ni bilo mogoče objaviti vseh pripravljenih prispevkov, ker je bila številka planirana na običajno razvrstitev črk. Prosimo bralce in naročnike, da nam neljubo in neprostovoljno zamudo in izpad blagohotno oprostijo in vzamejo trenutno zadrego z razumevanjem na znanje.

Uredništvo in uprava

zaposlenih v italijanskih družinah ali živčih v italijanskih skupnostih. Razen tega pa je tak popis v kričečem nasprotju z načeli UNESCO.

Izjave odgovornih ljudi pri popisnih komisijah za tržaško občino pa dajo slutiti še poleg vsegde vrsto nepravilnosti v izvajanju popisa, saj se v praksi ne bodo izvajala niti določila o individualnosti popisa po občevalnem jeziku, s čimer bodo Slovenci v mešanih zakonih avtomatično postali Italijani. Bili so pri razdeljevanju popisnic že tudi primeri groženj, ko je prizadeti zahteval gradivo v slovenščini. Od vseh popisovalcev je morda le trideset takšnih, ki znajo slovensko, kar je glede na število Slovencev v Trstu vsaj štiri do petkrat premalo.

Nobene Slovenca v Italiji, nobene njihove organizacije in celo uradnih pokrajinskih in občinskih ljudi ali oblastvenih organov na Tržaškem ni nihče vprašal za mnenje pred samovoljno uvedbo štetja po narodnosti in občevalnem jeziku, kar je v kričečem nasprotju tudi z navodili Organizacije združenih narodov, ki je nobudnik letošnjega ljudskega štetja po vsem svetu.

Glede na vse to Slovenci v Italiji odločno protestirajo proti takšnemu načinu štetja in že vnaprej odklanjajo tako dobljene rezultate in vsako njihovo uporabo, ker je jasno, da tako izvedeno štetje ne more dati prave slike in lahko samo potrvi število Slovencev v Italiji.

S POSVETOVANJA O LETOŠNJI NABAVI OZIMNICE V POSTOJNI

SADJA IN KROMPIRJA DOVOLJ, TODA...

Na pobudo komisije za družbeni standard pri ObSS je bilo prejšnji četrtek v Postojni posvetovanje o vprašanih založnostih trga z različnimi potrošnimi predmeti, predvsem pa s sadjem, zelenjavo in krompirjem za ozimnico. Posvetovanja so se poleg članov komisije udeležili zastopniki KZ Postojna, KZ Pivka in »Mestnih trgovin« Postojna. Zastopniki zadrug so na sestanku povedali, da je spriče dobre letine odveč vsaka bojazen da trga ne bi mogli založiti z zadostnimi količinami sadja. Pivška zadruga je na primer napolnila vsa skladišča z jabolki iz lastnega pridelka kot tudi iz odkupa. Kljub temu pa še obstaja bojazen, da ne bo mogoče pobrati vseh tržnih viškov jabolk pri zasebnih pridelovalcih.

Neprimerno slabše je trenutno stanje pri odkupu tržnih viškov krompirja na območju KZ Postojna. Od približno 200 vagonov tržnih viškov so do dne posvetovanja odkupili komaj 3 tone

krompirja in sicer po odkupni ceni 15 dinarjev za kilogram. Ta cena se zdi pridelovalcem prenizka, vendar bo po besedah predstavnik KZ Postojna trenutno realna, saj ima ta zadruga več ponudb za odkup krompirja po isti ceni in povrh francoske Postojna celo iz oddaljenih krajev v notranjosti Slovenije.

Na omenjenem posvetovanju so prišli do zaključka, da se bodo mogli postojnski potrošniki kljub določenim motnjam le oskrbeti z zadostnimi količinami ozimnice po zmernih cenah. »Mestne trgovine« Postojna so tako pripravljene dostavljati krompir na dom po 20 dinarjev za kilogram, isto podjetje pa je prejšnji teden občutno znižalo tudi cene jabolkom. Potrošniki se lahko oskrbijo s sadjem tudi neposredno pri kmetovalcih. Informacije o možnosti takšnega najcenejšega odkupa je objavila KZ Pivka, ki ji je mnogo na tem, da proda svoje sadje, kot da omogoči organizirano obiranje sadja pri zasebnikih.

Kaže torej, da so udeleženci posvetovanja v Postojni delno odgovorili na vprašanje, kako priti do ozimnice. O tem, kakšne so bile organizacija in cene odkupa, pa bodo že v kratkem najbolj objektivno odgovorili potrošniki sami, ki jim je oskrba z ozimnico v prejšnjih letih pustila kaj slabe spomine. (ma)

S SEJE OKRAJNEGA LJUDSKEGA ODBORA KOPER

Pospešiti dobro in odpraviti slabo

Najvažnejša točka dnevnega reda seje Okrajnega ljudskega odbora Koper dne 13. oktobra je poročilo o gibanju gospodarstva in uvajanju novega gospodarskega sistema v koprskem okraju v letošnjem letu. O poročilu in razpravi bomo še pisali v prihodnji številki, ker je ocena gospodarskega razvoja in razvoja družbenih sil v smeri nadaljnje razširitve družbenega upravljanja izredno pomembna in je važno na-

potilo za delo v prihodnje. Kritična in realna ocena položaja je velikega pomena za odpravo slabosti in pospešek vseh pozitivnih sil v izgradnji novega gospodarskega sistema.

Razen tega pa je ljudski odbor razpravljal in sprejel ustrezne sklepe še o nekaterih upravnih zadevah, najetju in poroštvih za posojila ter spremembah in dopolnitvah okrajnega proračuna.

Sprehod PO SVETU

ZA SKUPNO POLITIKO ČILA IN ARGENTINE

Čile in Argentina sta ustanovili skupno fronto in načrtovali novo politiko v mednarodnih in kontinentalnih odnosih Južne Amerike. Glavna načela nove politike so: nasprotovanje kolonializmu, obsodba jadrskih poskusov, spoštovanje pogodb in mednarodnih sporazumov, kar vse naj bi bilo osnova za mir v svetu in na njihovem kontinentu.

LAOSKI SPOR UREJEN

Kaže, da je ženevska konferenca o Laosu napredovala in da je nevtralnost Laosa zagotovljena s sporazumom treh laoskih princov o oblikovanju koalicijske vlade pod predsedstvom princa Suvana Fume.

OKREPITEV PROTIKOLONIALNE POLITIKE

V Generalni skupščini Združenih narodov je končana splošna razprava, kjer so med drugim prav posebno poudarjali dejstvo, da so potrebni razgovori o odprtih mednarodnih vprašanjih. Iz razgovorov je bilo razvidno, da se je zelo okrepila protikolonialna fronta. Po zaključku te splošne razprave bo prešlo zasedanje v

Vneboj vstani

BOMBAJ: Indijska uprava za atomsko energijo je sporočila, da se je radioaktivnost v Indiji povečala in da je že hudo blizu meje, ko lahko postane škodljiva za zdravje.

ALŽIR: Na pristaše alžirskega osvobodilnega gibanja, ki so pred dnevi demonstrirali v mestu Philippeville, so streljali francoski padalci ter ubili 13 oseb.

BERLIN: Vzhodnonemška vlada je pozvala inteligenco, naj se z drugimi sloji prebivalstva še intenzivneje vključi v priprave za sklenitev mirovne pogodbe in se vživi v sedanjih položajih.

NEW YORK: Več afriških delegatov na letošnjem zasedanju Generalne skupščine OZN je prejelo grozilna pisma, ki vsebujejo razne žalitve in grožnje za njihovo osebno varnost.

NEW DELHI: V neki delhijski ulici blizu železniške postaje je eksplodirala bomba pet minut potem, ko se je indijski premijer Nehru vračal z neke svečanosti.

PARIZ: Pred dnevi je v raznih francoskih zaporih pričelo z gladovno stavko več kot 1450 obsojnih Alžircer. S tem, da zavračajo hrano, protestirajo proti čedalje hujskemu režimu v zaporih. Pariški odvetniki — njihovi branilci — so o tem obvestili Rdeči križ.

Kje so bledje

BELA KRAJINA raztovarja na Reki

BIHAČ je 3. oktobra odplul iz Dubrovnika proti Rotterdamu, kamor prispe 16. oktobra

BLEJ je 11. oktobra priplul iz Benetk na Reko

BOHINJ je 6. oktobra odplul iz New Yorka proti Sredozemlju

BOVEC je na poti iz Kopra proti New Yorku, kamor prispe 16. oktobra

DUBROVNIK je 6. oktobra odplul iz Ploč proti Emdenu

GORANKA je na poti proti Tunisu, kamor prispe 15. oktobra

GORENJSKA je 6. oktobra vrgla sidro v Adenu

KOROTAN raztovarja blago v japonskih pristaniščih

LJUBLJANA je priplula 6. oktobra iz Zdanova v Šibenik

MARTIN KRPAN je 8. oktobra priplul v Valetto

PIRAN natovarja blago v Portlandu

POHORJE je na poti iz Emdena proti Italiji; 12. oktobra je prispel v Gibraltar

ROG raztovarja v Cuddolaru in bo 13. oktobra odplul proti Mangalore

TRBOVLJE natovarja blago v zahodnih pristaniščih ZDA in bo 15. oktobra odplula proti Sredozemlju

ZELENGORA je na poti proti Italiji 6. oktobra minila Gibraltar

fazo, ko bodo obširneje razpravljali o številnih problemih, ki zadevajo razorožitev, jedrske poskuse, jedrsko oboroževanje, kakor tudi odpravo kolonializma, ekonomski razvoj zaostalih področij sveta in razširitev organov OZN.

PO RAZGOVORIH V BELI HIŠI

Pretekli teden sta se večkrat sestala zunanja ministra ZSSR in ZDA, Gromiko in Rusk, nekateri je Gromika sprejel tudi predsednik ZDA Kennedy. Po razgovorih v Beli hiši je Gromiko odpotoval v Veliko Britanijo, kjer se je v Londonu sestal z zunanjim ministrom Homeom in ministrskim predsednikom Macmillanom. Vsi razgovori so se vrtili predvsem okrog reševanja berlinske in nemške krize in čeprav niso dali nobenih konkretnih rezultatov, sta obe strani nekoliko potišali hrup okrog teh vprašanj in je pozitivna stran že dejstvo, da nobena stran ne stopnjuje napelosti.

PRIZNAVANJE REŽIMA V SIRIJI

Novo vlado v Siriji, ki ji načeluje zdaj premier Kuzbari, so priznale stevne države Vzhodnega bloka z ZSSR na čelu, zdaj pa jo priznavajo tudi na Zahodu. Med arabskimi državami so jo priznale najprej Jordanija, potem pa Saudova Arabija. Predsednik ZAR Naser se je odločil, da zaradi dogodkov v Siriji ne bo izzval nove krize v svetu, njegovo realno stališče pa so tolmachi, češ da je s tem že de facto priznal novo državo. Novi premier Kuzbari je zdaj zahteval od OZN, da obnovi članstvo Sirije v svetovni organizaciji. O dogodkih v Siriji bo razpravljala parlament ZAR, ki se bo sestala 6. novembra.

AKCIJA ZA OSAMITEV KUBE IN PRIPRAVE NA INVAZIJO

V Kubi obtožujejo ZDA, da so z lažnimi dokumenti izzvale najprej prekinitev diplomatskih odnosov več držav s Kubo, da bi jo tako izolirale, zdaj pa pripravljajo invazijo, kar je izzvalo zelo resen položaj. Kubanska vlada poudarja, da je kubansko ljudstvo trdno odločeno, da se bo borilo na življenje in na smrt proti invazijam in vzhodne Nemčije, Avstrije, Belgije, Nizozemske, Zahodne in Vzhodne Nemčije, Švice, Poljske, Madžarske, Velike Britanije, Grčije in Japonske. Poseben pomen modnega sejma je v tem, da proizvajalci lahko učinkovito seznanjajo kupce, trgovino in potrošnike s svojimi izdelki.

POSVETOVANJE O AKTUALNEM VPRAŠANJU V IZOLI

Strokovnemu izobraževanju več skrbi

Minuli ponedeljek je bilo v Izoli na pobudo Okrajnega odbora SZDL razširjeno posvetovanje o strokovnem izobraževanju mladine in odraslih. Posebna skrb pa je veljala izobraževanju na delovnem mestu, kar je za ta industrijski center še posebno pomembno, čeprav na drugi strani ugotavljajo, da so izobraževalni centri prav tem metodam izobraževanja posvečali odločno premo pozornost.

Za vse že obstoječe izobraževalne centre, ki delujejo za sedaj v Mehanotecniki, Delamarisu in Gradbeniku, pa velja enotna ocena, da se bodo morali posvetiti bolj programskemu delu, ker bo le tako moč rešiti tudi vprašanje finansiranja teh centrov, kajti sedanj prispevek proizvajalcev (1% od bruto osebnih dohodkov) nikakor ne more biti jamstvo za kvaliteto in obseg njihovega dela.

Pri obravnavanju največ pomembnega dela izobraževalnih centrov se velja ustaviti ob problemu strokovnih kadrov, ki postajajo v večini gospodarskih organizacij izolske občine že akuten pojav. Zaposlovanje strokovnih moči z drugih okrajnih področij ne pomeni le zapostavljanja domače delovne sile, ki bi lahko

Društvo slovenskih bibliotekarjev, ki je bilo lansko leto pobudnik in organizator velikega zborovanja slovenskih knjižničarjev v Mariboru, si je letos za svojo kulturno manifestacijo izbralo Koper. Z zborovanjem v Kopru (20. in 21. oktobra) prihajata zdaj na vrsto predvsem ob primorska okraja in njune knjižnice bodo tokrat predmet podrobne analize in razprave.

Prepričani smo, da bo zborovanje slovenskih knjižničarjev v

Kopru osvetlilo marsikatero vprašanje našega knjižničarstva in tako pripomoglo k njegovemu izboljšanju.

Po naključju pada zborovanje v Kopru v čas, ko slavi koprška študijska knjižnica desetletnico svojega delovanja (od 20. oktobra 1951 do 20. oktobra 1961). Za to priložnost je pripravila svojo prvo publikacijo, ki je posvečena problemom knjižnic in knjižničarstva na Primorskem in slovenskemu primorskemu periodič-

nemu tisku, kar bo tudi dober bibliografski priročnik. Študijska knjižnica pa pripravlja hkrati tudi razstavo »Slovensko primorsko časopisje 1849—1960«, ki nam bo nazorno predočila dolgo, strmo in vijugasto pot, po kateri je hodilo naše časnikarstvo, in prikazala s tem prve uspehe, zle posledice prisiljenega kulturnega molka in polet časnikarske dejavnosti v NOB. Ta razstava bo nedvomno ena najbolj zanimivih in poučnih in vrsti številnih kulturnih razstav, ki smo jih imeli v zadnjih letih. Zanimala bo prosvetne delavce, gospodarstvenike, dijakov in delavce. Publikacija študijske knjižnice bo za razstavo dober vodič.

V okviru manifestacij 20. in 21. oktobra sodi tudi literarni večer v koprskem gledališču. S svojimi deli bodo nastopili najboljši priljubljeni slovenski književniki iz Primorske in da bo prikaz naše književne ustvarjalnosti popolnejši, se jim bodo pridružili še nekateri naši zamejski književniki.

Srečko Vilhar

Novice s TRZASKEGA

UPOKOJENCI ZAHTEVAJO ZVIŠANJE

Kot po vsej Italiji je Zveza upokoencev CGIL privedla tudi v okviru pokrajinskega sindikata v Trstu podpisovalno akcijo in zborovanja, na katerih so upoko-jenci zahtevali zvišanje minimalnih in drugih pokojnin, pr znanje spornih let za starostno pokoj-

nino ter priznanje let službe v avstroogrski in italijanski vojski.

DR. PALAMARA SE JE POSLOVIL OD TRSTA

Po šestih letih je zapustil Trst generalni vladni komisar dr. Giovanni Palamara.

STAVKA ZIDARJEV

V Trstu je stavkalo nad 90 odstotkov zidarjev na vseh gradbiščih, s čimer so hoteli odločno protestirati proti nezadostnim varnostnim ukrepom na gradbiščih kar povzroča vedno več nesreč.

PO 25 DNEH STAVKE SO SE VRNILI NA DELO

Po 25-dnevni stavki so se delavci ladjedelnice Felszegy v Želji, da bi preprečili nameravane odpuste in poslabšanje delovnih pogojev v podjetju, vrnili na svoja delovna mesta. Sindikalni predstavniki na se bodo z ravnatelstvom ladjedelnice še nadalje skušali sporazumeti o normalizaciji stanja.

Napoved vremena

od 13. do 21. oktobra 1961

Nad večjim delom Evrope se že dalj časa zadržuje področje visokega zračnega pritiska, ki ustvarja predvsem v Sredozemlju lep in vedro vreme. Toda takšna vremenska podoba se ne bo več dolgo obdržala. Z Atlantika že prodira k nam hladen zrak, ki bo povzročil poslabšanje vremena, deževje in znižanje temperature. Pihal bo severovzhodnik.

Spremembe na južnem Tirolskem

Na Južnem Tirolskem je stopilo na plan novo politično gibanje z imenom »Aufbau«. Programsko deklaracijo je podpisalo okoli 70 vidnih predstavnikov političnega in gospodarskega življenja avstrijske manjšine, razen njih pa tudi več kot polovica županov občin z nemškimi prebivalstvom. Glavni pobornik te zamisli je bil poslanec dr. Toni Ebner. Vsebinsko deklaracije bi lahko strnili v nekaj točk: obnova sodobne socialne in gospodarske strukture za razvoj manjšine, njenega jezika in tradicije; branjenje svojih pravic in priznanje dolžnosti do italijanske države; odklanjanje pretiranega nacionalizma in pospeševanje razvoja v demokratičnem in svobodoljubnem duhu; obnavljanje gospodarske politike in izgradnje šolstva.

Ta deklaracija je akt, ki bo imela v južnotirolski manjšinski politiki dalekosežne posledice. Predvsem važna je zahteva po tem, naj bi se izogibali vsakemu zaostrovanju odno-

sov med manjšino in državo, zahteva po tem, naj bi odklanjali iredentizem in terorizem, marveč naj bi se raje skušali sporazumeti z državo glede narodnostnih in človeških pravic.

Koroški Slovenci so bili vedno za miroljubno urejanje odnosov med manjšino in državo, saj je to najboljša pot za urejanje manjšinskih problematike. Avstrijska manjšina se je odpovedala pretiranemu nacionalizmu in je vedno pokazala vrata raznim prenapetostem. Koroški Slovenci žele, naj bi si Avstrija vzela k srcu to spoznanje pri reševanju odprtih vprašanj narodnostnih in človeških pravic njenih manjšin.

IZ SLOVENSKEGA VESTNIKA

Za gradnjo slovenske gimnazije ni denarja

Na podlagi dunajskega dovoljenja so pričeli s pripravami za gradnjo poslopja realne gimnazije za dekleta v Celovcu in za realno gimnazijo v Spittalau. Govori se tudi o tem, da pričenejo s povečevanjem poslopja realne gimnazije v Beljaku. Med navedenimi projekti pa ni omenjen poslopje za slovensko gimnazijo v Celovcu. Nihče tudi neče povedati, kdaj se bodo pristojni krogi lotili gradnje njenega poslopja, kar je spričo nemogočih pogojev, v katerih mora 267 dijakov imeti pouk v popoldanskih urah in je s tem prikrajšan pri pouku, nujno potrebno. Casopis »Volkszeitung« pa je 29. septembra celo podtakal deželnemu glavarju, da se bolj zavzema za gradnjo poslopja slovenske gimnazije, kakor za gradnjo spittalauke gimnazije.

Tomos v čast Dneva republike

V počastitev Dneva republike pripravlja TVD Tomos veliko športno tekmovanje med svojimi obrati. Tekmovanja se bodo pričela že ta mesec. Tekmovalci bodo v naslednjih disciplinah: v atletiki, odbojki, šahu, streljanju, nogometu, namiznem tenisu, vlačanju vrvi, spretnostni vožnji z mopedi, polžeju vožnji s kolesi, krosu ter tradicionalnem teku okoli tovarne. V tekmovanju bo sodelovalo sedem obratov oziroma sedem ekonomskih enot. Na tej veliki športni manifestaciji bo nastopilo okoli 400 tekmovalcev in tekmovalk. V Tomosu so že postavili komisije, ki bodo skrbele, da bodo ekipe prišle pravočasno na tekmovanje in da se bo pro-

gram v vseh disciplinah odvijal v redu. Za vse tekmovalce je priredil sindikat tovarne okusne in praktične nagrade, vsak tekmovalček pa bo dobil spominsko diplomu.

SLOVENSKEGA VESTNIKA

Vrejuje uredniški odbor. Glavni in odgovorni urednik Rastko Bračak. Izhaja vsak petek. Izdaja CZP Primorski tisk Koper. Uredništvo in uprava v Kopru, Cankarjeva 1, telefon 170. Posamezen zvod 20 din. — Letna naročnina 200 din. za tujino 1600 din. arjev ali 3,5 am. dolarja. — Bančni račun 600-70-1-131. Rokopisov in fotografij ne vračamo. — Tisk in klišej tiskarna CZP Primorski tisk

ZBOR PROIZVAJALCEV OBLO KOPER O IZVAJANJU DRUŽBENEGA PLANA

Poudarek perspektivnemu načrtovanju!

Minuli četrtek je v Kopru občinski zbor proizvajalcev razpravljaval o izvajanju družbenega plana in proračuna za letošnje prvo polletje. Letošnji družbeni plan ni upošteval vseh elementov, do katerih je prišlo v poslovanju gospodarskih organizacij, ker je bil sprejet še pred uveljavitvijo sprememb v našem gospodarskem sistemu. Ta okoliščina nedvomno zmanjšuje njegovo realnost, ker načela novega gospodarskega sistema v prvem polletju v praksi še niso povsem zažela. Splošna ugotovitev celotne razprave pa je bila, da gospodarske organizacije, predvsem večja podjetja, premalo tenkočutno obravnavajo svoje perspektivne gospodarske programe in zapostavljajo analitiziranje poslovanja v novih ekonomskih pogojih.

Iz analize o izvajanju družbenega plana občine Koper v I. polletju je razvidno, da je bil celotni dohodek v tem razdobju dosežen s 60,1% letnega plana, kar je zadovoljivo, če upoštevamo sezonski značaj poslovanja nekaterih gospodarskih dejavnosti. Tudi družbeni bruto proizvod z doseženimi 62,8% kaže na povečano aktivnost večine gospodarskih organizacij, žal pa ta trditev ne velja za družbeni proizvod in narodni dohodek z doseženimi 47,5 oziroma 47,6% letnega plana. Še bolj je zaskrbljujoč podatek o najlanskoletnem povprečju tega dohodka — pojav, ki ga

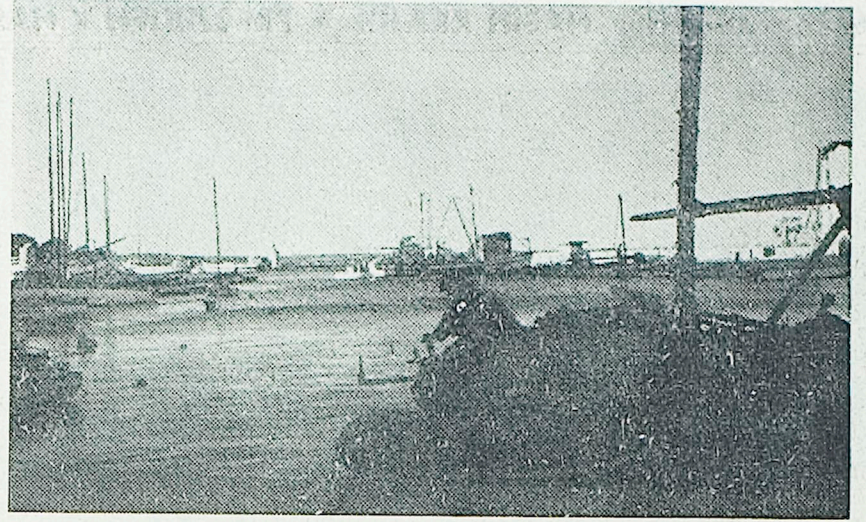
je sicer pripisali dejstvu, da so nekatera industrijska gospodarstva spremenila status podjetij v izgradnji in končno uvedbi novih dajatev, vendar so ta nesorazmerja očiten dokaz nevsklajenosti družbenega plana z novimi ekonomskimi činitelji. Posebno so glede zmanjšanja čistega dohodka prizadeta industrijska podjetja z novim statusom poslovanja, z visokimi rezervami neprodanih proizvodov in z vrsto polizdelkov.

Neskladnosti v industriji pa ne veljajo za večino ostalih gospodarskih panog, ki vzporedno z večanjem realizacije izpolnjujejo dokaj ugodno vse bistvene elemente planskih nalog. Znatno zastoj beležijo le gradbena podjetja in Projekt Koper, ker so ObLO in podjetja v znatnem zaostanku z investicijskimi programi. To se bo kasneje nedvomno sprevrglo v kampanjsko akcijo naročanja načrtov, potrjevanja lokacij, programov in podobno.

Zbor proizvajalcev je v razpravi dosegel tudi soglasje v nekaterih pomankljivostih, ki spremljajo delitev osebnih dohodkov. Povečani izdatki za osebne dohodke so namreč marsikje že ogrozili ravnovesje z bilanco dohodkov, največkrat seveda v škodo skladov podjetij. To najbolj zgovorno potrjuje 45-odstotno povprečno povečanje osebnih dohodkov v primerjavi z istim obdobjem preteklega leta. Hkrati na opozarja na pomembnost pravilnikov za notranjo delitev dohod-

kov, ki se jim mnoga podjetja še danes izogibajo. Sedanje anomalije je treba po mnenju zbora proizvajalcev odpraviti prav s temi pravilniki, zato so na seji sprejeli med drugim tudi sklep, da bo zbor proizvajalcev v bodoče analiziral pravilnike posameznih podjetij sproti, podjetjem pa bo priporočal, da skrbno zbirajo analize za krajša poslovna obdobja, saj je razumljivo, da brez temeljitih pregledov ekonomike podjetij ni moč računati na čedalje bolj potrebno perspektivno gospodarsko načrtovanje.

(bb)

Piransko pristanišče v zgodnjem jutru, ko ribiči zlagajo in spravljajo svoje mreže po celonočnem napornem lovu ob zahodni istrski obali

Praktična šola proizvajalcev

(Nadaljevanje s 1. strani)

davanj za izpopolnjevanje ekonomskega znanja proizvajalcev in podobno. Tako okrajno kot občinska sindikalna vodstva so večkrat obravnavala probleme s tega področja in zavzela svoja stališča. Med drugim so v celoti podprli Resolucijo, zlasti pa stališče o nujnosti čimprejšnjega organiziranja izobraževalnih centrov v podjetjih. Za realizacijo teh stališč pa se posamezne sindikalne podružnice niso dovolj resno zavzemale.

Posebej poročilo razčlenjuje nekatere probleme žena v proizvodnji in upravljanju. Pri tem opozarja, da skrb za njihovo strokovno usposabljanje in politično uveljavljanje v samoupravnih organih ter vodstvih političnih organizacij znotraj kolektivov pa tudi v komuni doslej ni bilo v skladu z udeležbo žena-proizvajalk v ustvarjanju družbenega pro-

dukta. (Od skupno zaposlenih imamo v našem okraju že 10.583 žensk ali 33% na delu v gospodarstvu in javnih službah.) Poleg subjektivnih vzrokov za takšno stanje poročilo prikazuje kot problem preobremenjenost žena izven službe. Sindikalne podružnice se bodo morale v prihodnje, poudarja poročilo, bolj odločno in konkretno zavzemati za organiziranje ustanov za varstvo otrok in raznih servisov. Ti bodo ženo lahko občutno razbremenili na videz drobnih dnevnih opravil v družini, ki pa ženo ne samo časovno vežejo, ampak terjajo od nje tudi večje fizične napore.

Sindikalna organizacija je v mandadni dobi, na katero se nanaša poročilo, prispevala v nemajhnem delu tudi k ustvarjanju pogojev za rekreacijo delovnih ljudi. Mnogo večje skrbi kot v prejšnjih letih je bil delež delavski turizem. Več delovnih kolektivov si je zgradilo počitniške domove bodisi v našem okraju ali izven njega, kjer lahko proizvajalci pod ugodnimi pogoji preživijo svoj dopust. Poslovanje domov pa je še vedno povezano z najrazličnejšimi pomankljivostmi. Avtomatično pokrivanje primanjkljaja domov s strani podjetij, je rečeno v poročilu, ne vodi k smotrnemu gospodarjenju. Problemi okrog rentabilnega poslovanja bi se gotovo hitreje in pravilneje reševali, če bi bilo upravljanje postavljeno na prave temelje. Počitniški domovi naj bi poslovali po gospodarskem računu in bi naj bili torej ena izmed ekonomskih enot podjetja. To pomeni da bi morali poslovati brez izgub. S tem bi se lahko tudi vprisanje regresiranja dopustov postavilo

povsem na drugačno osnovo in bi ga podjetja plačevala svojim članom na roko. Le tako bi bili te ugodnosti deležni vsi člani kolektiva, ne glede na to, kje koristijo dopust.

V preteklem obdobju so sindikati zlasti preko podružnic in občinskih vodstev uspešno razvijali dejavnost na športnem in kulturno-prosvetnem področju. Sindikalne podružnice so bile pobudnik za ustanovitev športnih aktivov in sekcij v podjetjih, ki naj bi pripomogli k razširitvi športa med delavsko mladino in ostalimi proizvajalci. Delavski šport je dobil novo vsebino potem, ko je Okrajni sindikalni svet v sodelovanju s športnimi organizacijami pred dvema letoma organiziral prve Otkrajne delavske športne igre. Ta akcija je spodbudila nekatere občinske sindikalne svete, da so v nadaljnjih letih samostojno organizirali podobna srečanja med športnimi ekipami podjetij svojega območja. V tej smeri je bilo največ napravljeno v občini Postojna, kjer je samo letos na II. delavskih igrah, ki so trajale več kot mesec dni, v osmih športnih disciplinah sodelovalo 162 moških in 10 ženskih ekip z 816 udeleženci.

Na kraju daje poročilo nekatere podatke, iz katerih je razviden napredek, ki je bil v zadnjih letih dosežen pri organizacijsko-politični graditvi sindikatov. Tako med drugim navaja, da se je zelo razširil krog sindikalnih aktivistov, saj deluje letos v vodstvih podružnic, občinskih in okrajnem svetu ter njihovih komisijah blizu 4000 članov. Tako je torej tudi sindikat postal izredno pomembna praktična šola za politično udejstvovanje proizvajalcev.

NE ZA VSAKO GENO

Gostoljubnost, s katero na široko odpiramo tujcem vrata v našo državo, je postala v svetu pravzaprav že pojem. Zato lahko trdimo, da je taka demokratičnost, ki med drugim odkriva sve-

tu tudi resnico o Jugoslaviji, na drugi strani važen činitelj naših prizadevanj po zblizjevanju in prijateljskih odnosih med narodi.

Žal pa vse poti, ki vodijo tujce v našo državo, niso povsem vsklajene z našim nenapisanim zakonom o gostoljubnosti in pripravljenosti na pomoč ter sodelovanje. Niso redki primeri, da pod krinko nedolžnih turistov, prehodnih potnikov in podobno, prihajajo med nas tudi ljudje, ki več ali manj vsiljivo nasebi radevednost celo v naših podjetjih in tudi najdejo pot do teh ali onih podatkov o raznih dosežkih podjetja. Posledice takih lahkomišelnih dejanj lahko prizadenejo ne le tako podjetje, kjer zaved okrog obiskov še niso uredili s pravilniki, ampak zadevajo v veliki meri tudi ob interese skupnosti. Ob tem pojavu se večja vsekakor zamisliti slednjemu delovnemu človeku, ki se mu zdijo uredbe in zakonodaja o čuvanju gospodarskih tajnosti odveč. Kaj lahko se namreč zgodi, da se z napornim delom in izsledkom posameznika ali celotnega kolektiva okoristi nepoklican tujec in še tako lepi obeti postanejo neuresničljivi. In to mogoče zaradi vnetosti gostoljubnosti, ki smo jo izkazali temu ali onemu tujcu.

VSE USLUGE LE NISO - USLUGE

Najmanj pa take, ki se v precejšnjem obsegu porajajo v našem obalnem gostinstvu in turizmu: nerednosti zaradi nedosledne kadrovske politike večine gostinskih podjetij, nekorekten odnos (beri nepoštenost) nekaterih gostinskih delavcev do tujih in domačih gostov, kriva pota tuje valute zaradi pomankljive organizirane menjalne službe, premajhna skrb za vzgojo mladega gostinskega naraščaja itd.

Gornjih pojavov sicer ne gre posploševati, vendar so se v nekaterih večjih gostinskih podjetjih že zaskrbljujoče udomačili. Zato pozdravljamo odločno napoved vseh pristojnih organov — okrajne turistične zveze, organov ONZ, okrajne gostinske zbornice in drugih, da bo treba take pojave dosledno odpraviti.

Številne drobne goljufije ter moralna dejanja so dokazali celo nekaterim mladim gostinskim delavcem — absolventom ljubljanske gostinske šole ter vajencem in vajenkam. Kolektivi gostinskih podjetij bodo morali bolj budno bedeti nad vzgojo mladih moči. Hkrati pa je to ponovno opozorilo, da bomo morali radikalno rešiti probleme okrog finansiranja domačega gostinskega šolskega centra.

MENJALNICE — RAKAVA RANA NAŠEGA TURIZMA

Poslovanje menjalnic je zlasti v obalnem pasu hudo neurejeno.

Glede mreže menjalnic, ki obstajajo v Kopru, Izoli, Portorožu, Piranu in Ankararanu, sicer ne bi mogli prigovarjati, pač pa je povsem nevzdržen poslovni čas teh pomembnih služb v našem turizmu. Menjalnice namreč nudijo svoje usluge samo podnevi, medtem ko cvete nezakonita menjava tuje valute v nočnih urah v recepcijah hotelov in po vokalih.

Škoda, ki jo utrpri zaradi tega družba, je že zdavnaj prerasla prigovore o težavah neprekinjenega poslovanja menjalnic, torej tudi v nočnih urah. Končno pa je v interesu samih menjalnic, da se

(Nadaljevanje na 10. strani)

NAŠ GOSPODARSKI KOMENTAR

Gospodarsko aktivnost še povečati

V prejšnjih komentarjih smo govorili v glavnem o nekaterih pojavih v našem gospodarstvu. Zlasti smo ugotovili, da se proizvodnja in druge gospodarske dejavnosti ne razvijajo v celoti v skladu z družbenim planom in da se pojavljajo v tem pogledu določena nesorazmerja. Če bi šel razvoj do konca leta v tej smeri naprej, bi lahko v določenih panogah ne dosegli po planu predvidenih rezultatov, poleg tega pa bi nekatere dejavnosti zaostale za drugimi, kar vse bi imelo neugodne posledice, posebej pa bi tako stanje predstavljalo negativno postavko za razvoj v prihodnjem in naslednjih letih.

Podrobne analize o dosedanjem razvoju so dale dovolj točne podatke, ki kažejo kje je treba poseči, da bi dosegli planirane uspehe in da bi vskladili nadaljnji gospodarski razvoj. Zvezni izvršni svet je te dni napovedal določene ukrepe, ki bodo usmerjeni predvsem, kot izhaja iz napovedi, v to, da bi odstranili vzroke, ki ovirajo razvoj industrijske proizvodnje. Med ukrepi je konkretno napovedana intervencija s kratkoročnimi krediti pri tistih proizvajalnih podjetjih, ki so uporabila svoja sredstva za potrebe proizvodnje. S krediti naj bi se jim omogočila nemoten potek proizvodnje, ustvarjanje potrebnih zalog in olajšala prodaja.

Pri tem seveda ne morejo priti v poštev tiste gospodarske proizvajalne organizacije, ki se do danes še niso mogle prilagoditi novim zahtevam in pogojem poslovanja.

Posebej je bilo govora o ukrepih, ki so potrebni, da bi se preprečilo neupravičeno višanje osebnih dohodkov na škodo delovne produktivnosti in da bi se ustvarilo ravnotežje med dohodki skladov gospodarskih organizacij. V ta namen pripravlja Zvezni izvršni svet posebno uredbo, ki bo predpisala postopek za določitev povprečnih osebnih dohodkov in produktivnosti dela. Ukrep je potreben, ker je bilo ugotovljeno, da mnoge gospodarske organizacije niso določale osebnih dohodkov po temeljiti analizi svojega poslovanja svojih uspehov, porasta produktivnosti in podobno, temveč so dosegale povišanje osebnih dohodkov na druge načine, kot n. pr. z enostavnim povišanjem cen. Jasno je, da tako reševanje enega izmed osnovnih problemov gospodarjenja povzroča lahko rušenje ravnotežja na tržišču.

Ukrepi naj bi zajeli tudi kmetijsko proizvodnjo, ki letos ni dosegla predvidenih rezultatov. Neposredno naj bi ukrepi pripomogli k večanju zmogljivosti kmetijskih kmetijskih pridelkov, ki jih stva sploh, posebej pa naj bi le-

tos zboljšali stanje z uvozom tistih kmetijskih pridelkov, ki jih bo zaradi slabe letine primanjkovalo. Med drugim je bil n. pr. prepovedan izvoz nekaterih pridelkov, kot n. pr. koruze.

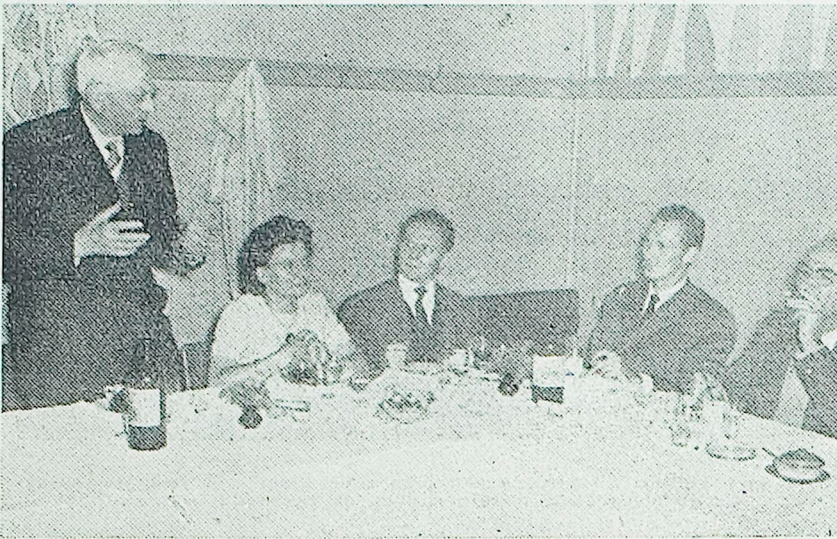
Storjeni bodo določeni ukrepi tudi na področju investicijske in proračunske potrošnje, pri čemer je bilo ugotovljeno, da je zlasti investicijska potrošnja nesorazmerno padla. Vendar pa bi ob koncu opozorili še na predlog Zveznega izvršnega sveta, katerega namen je, da bi se omogočila dolgoročnejša orientacija gospodarskih organizacij pri trošenju njihovih sredstev. Zato naj bi te izdelale perspektivne načrte, v katerih bi za daljši čas določile naloge in s tem tudi načrt o razdelitvi in uporabi sredstev, s katerimi same razpolagajo. — žj —

Novice iz izolske zadruga

Zahvaljujoč intenzivni obnovi zemljišč, ki jih načrtno vključuje v sestav svojih vzorno obdelanih površin izolska kmetijska zadruga, je na izolskem iz leta v leto manj opuščene oziroma neobdelane zemlje.

Sedanjem 30 ha vrtnarskih površin, 4 ha sadovnjakov in 17 ha vinogradov bo kmalu drugoval 20 ha novega nasada vinogradov

in 10 ha novih vrtnarskih površin, ki jih urejajo v Baredih. Kazno je torej, da bo Izola postala kmalu eden najmočnejših vrtnarskih središč ob naši obali, vprašanje je le, kje bodo lahko Izolčani kupovali pridelke svoje KZ, saj so jim sedaj preostale vsega tri komaj za silo urejene trgovine s sadjem in zelenjavo. (bb)

Med sprejemom francoskih speleologov v postojnskem Javorniku

Spoznava domovino in še bolj jo boš vzljubil

Tudi letos smo dijaki IV. letnika koprškega učiteljskega potovali po Jugoslaviji. Pravzaprav je bila to obvezna poučna ekskurzija, ki jo ob koncu IV. letnika določa učni načrt in naj bi trajala 21 dni. Dijaki naj bi na ekskurziji praktično videli tisto, o čemer so se v šoli učili. Žal smo morali zaradi preskromnih denarnih sredstev potovanje skrajšati na 10 dni in smo na pot odinili šele v začetku šolskega leta. Denarna sredstva za obvezno poučno ekskurzijo smo si večji del priskrbeli sami. Na portorokskih avtomoto dirkah smo prodajali vstopnice, raznašali smo obvestila za cepljenje otrok i. p. d. Na tem mestu bi se radi zahvalili OO SZDL Koper in občinskemu odboru PZ Koper za razumevanje naše prošnje. Skupno so nam prispevali 50 tisoč dinarjev. Ugotovitev, da nismo našli pri teh organizacijah večjega razumevanja, je precej porazna, saj se vsi zavedamo vzgojnega in poučnega pomena takega potovanja za bodoče vzgojitelje.

Na pot smo krenili v nedeljo, 24. septembra. Naš prvi cilj je bil Beograd. V njem smo se zadržali dva dni. Mesto je napravilo na nas močan vtis. Vsi smo čutili, da smo v »mestu miru«, saj nam je bil še živo v spominu zgodovinski dogodek — konferenca nebloksovskih držav. Iz Beograda nas je pot vodila v Sarajevo, ki nas

je vse prijetno presenetilo. Nihče ni toliko pričakoval od mesta, ki je bilo stoletja pod turškimi jarmom in je tako rekoč zraslo šele po socialistični revoluciji. Na vsakem koraku smo naleteli na kontraste modernega in starodavnega tako v arhitekturi kakor tudi v načinu življenja, in ko smo v soboto zjutraj zapuščali Sarajevo, nam je bilo vsem precej težko pri srcu. Vožnja proti Dubrovniku je bila čudovita. Okrog osmih zvečer smo zagledali morje, pred nami je bil Dubrovnik, mesto z monumentalnim obzidjem. Za tem obzidjem pa je mesto ohranilo mnogo spomenikov svoje slavne preteklosti. V done-

deljek smo odpluli proti Splitu. Žal se tod nismo utegnili ustaviti, ker nam tega niso dopuščala skopo odmerjena sredstva. Druga dne je bilo pred nami reško pristanišče in kmalu nato tudi Koper.

Tako smo 3. oktobra zaključili 10-dnevno potovanje po Jugoslaviji. Obogateni smo bili z vtisi o lepota in zanimivostih naše domovine ter globoko prepričani v resničnost gesla — Spoznava domovino in še bolj jo boš vzljubil.

P. E.

Jamarji iz tujine v Postojni

Nedolgo tega je bil v Avstriji III. mednarodni speleološki kongres, ki so se ga udeležili tudi slovenski jamarji. Še pred začetkom kongresa je obiskal Postojno ravnatelj Geološkega laboratorija v Parizu univ. prof. Geze. Po končanem kongresu pa je pri-

šlo v Postojno še nekaj francoskih jamarjev. Vodil jih je ravnatelj Podzemeljskega laboratorija v Moulisu univ. prof. A. Vanel. Francoski jamarji in znanstveniki so si ogledali naš podzemeljski svet in kraške zanimivosti. Bili so navdušeni nad tem, kar so videli, in izjavili, da so francoske jame v primerjavi z našimi pravzaprav le sila revne — luknje. 5. t. m. je priredil biološki oddelk biotehnične fakultete v Ljubljani za francoske goste večerjo v hotelu Javornik.

L. V.

NAPREDEK V PRESKRBI

Tovarna organskih kislin v Ilirski Bistrici je začela pred nedavnim prodajati mleko v steklenicah. To podjetje odkupuje mleko pri proizvajalcih, del mleka prodajo na domačem tržišču, del mleka prodajajo na Reko, pretežni del ga pa porabijo za proizvodnjo masla in kazeinskega lepila. Potrebo po tem, da bi mleko pasteurizirali in ga prodajali v steklenicah, je bilo čutili že dlje časa, vendar tega zaradi pomanjkanja investicijskih sredstev niso mogli uresničiti.

Pismo uredništvu KOPER IN KOPAR

Spoštovani tov. urednik!

Veliko ustanov in podjetij ter upravnih organov, predvsem tistih, ki imajo svoje podružnice ali uprave v Kopru, nosijo na svojih napisnih deskah in žigih ime Koper.

Mislim, da nima nihče nič proti, če rabi v pogovornem jeziku Neslovenec ime Koper. Tudi mi hodimo na Reko, v Pulj; vendar imamo na primer na cestnih znamenjih v naši republici napisano Rijeka in Pula in nobenemu slovenskemu podjetju ne bi prišlo na pamet, da bi sredi Reke ali Pulja izobesil napisno tablo v slovenskem izreku, kaj šele, da bi imel tak žig.

Ali se ne bi dalo doseči, da bi tudi uradno priznali naziv Koper, kot velja to za vsa ostala jugoslovanska mesta, od katerih, kolikor mi je znano, ne nosi nobeno dveh uradnih imen?

P. H.

Prizadeven odbor v Avberju

Krajevni odbor v Avberju je na zadnji seji v septembru razdelil sredstva, ki mu jih je dodelil Občinski ljudski odbor Sežana, in sredstva, ki jih bo zbral od paše na površinah agrarne skupnosti.

Vsa sredstva skupaj znašajo okrog 260.000 dinarjev. Največjo vso 200.000 dinarjev je krajevni odbor namenil za nabavo televizijskega sprejemnika, ostalo pa po 20.000 dinarjev za razna komunalna dela v Avberju, Dobravljah in Ponikvah.

Krajevni odbor je tudi ugotovil, da je v vseh močno povpraševanje po arnu in je zato sklenil zgraditi apnenico.

Sei je prisostvoval tudi predsednik krajevnega odbora SZDL, ki je povedal, da je ta odbor imenoval tri sekcije: za kmetijstvo, komunalne zadeve in šolsvo. Posebno prvi dve sekciji,

če bosta aktivni, utegneta nuditi krajevni odboru veliko pomoč pri reševanju kmetijskih in komunalnih problemov.

Končno je krajevni odbor razpravljal tudi o problemu jalovosti krav, ki povzroča živinorejcem precej skrbi. Odbor je bil mnenja, naj bi o tem pojavu razpravljali tudi občinski ljudski odbor.

— er

Mnogo prijav za večerno šolo

Občinskemu komiteju ZKS Postojna se je priglasilo že 54 kandidatov za večerno politično šolo, ki se prične v začetku novembra v Postojni. Največ prijav so poslali s podjetij, skoraj dvajset kandidatov pa je tudi iz Planine,

pomoč gasilci iz Kopra, nato pa še oni iz Podgrada in Materije. Njihova intervencija pa je bila brez uspeha. Na podstrešju sušilnice je bilo nakopičenih veliko praznih lesenih zabojev in kartonske embalaže, ki se je vnela in pričela s plamenom goriti. Od tod so ognjeni zublji planili po sušenem sadju, brinju, kamiličah in z lesenim ogradjem vred požirali svoj plen s tako naglico, da ni bilo mogoče reševati ničesar. Ko je ogenj prodril v prostor, kjer je bilo vstekleničeno žganje, so pričele steklenice zaradi silne vročine pokati. Le nezaten del žganja, ki je bilo v lesenih posodah, so delavci in gasilci rešili pred uničujočimi plameni. Uničena je bila tudi večja količina

V Gradišću je gorelo

Prejšnji teden ponoči med torkom in sredo je nastal v destilaciji in sušilnici SUDEST v Gradišću pri Obrovu požar, ki je v pičli uri uničil poslopje obrata s strojno opremo vred in skoraj vse zaloge surovin in gotovih proizvodov. Okrog druge ure je neka delavka v nočni izmeni opazila sumljive iskre in dim ob cevi pod stropom sušilnice. Delavka je planila in o tem obvestila čuvaja obrata, ta pa upravnika. Alarmirani delavci so nemudoma spravili v pogon obratne gasilne naprave, čuvaj pa je odhitel k telefonu in obvestil postajo milice o požaru. V tem pa je ogenj zajel že ves gornji del sušilnice in se s silovito naglico razširil po vsem obratu. Prvi so prihitali na

dragocenega kamiličinega olja in brinjevega ekstrakta. Požar pa ni dosegel zavale brinjeveca v kletnih prostorih, nad katerimi je bila betonska plošča. Škoda, ki jo je povzročil ogenj z uničenjem zgradbe in opreme, znaša nad 50 milijonov dinarjev. Vrednost izgubljenih surovin in tekočin pa gre prav tako v težke milijone. Obrat, ki ga upravlja podjetje »Začimba« iz Portoroža, je bil zavarovan za nekaj nad 30 milijonov dinarjev.

V SUDEST je zaposlenih 27 ljudi. Nevarnost, da bi delavke in delavci zaradi nesreče ostali brez kruha, je odstranjena na ta način, da je uprava obrata s podporo hrpeljske občine organizirala v prostorih bivše obrovske zadruge nakirnanje gotovih izdelkov sušilnice in destilacije ter čiščenje po požaru preostalih ruševin in priprave za obnovo obrata, ki se je bil zlasti ob letošnji dobri sadni letini skrbno pripravil in uredil za rentabilno poslovanje, saj so pričakovali blizu 100 milijonov realizacije bruto dohodka. Ob dobri organizaciji obnovitvenih del in zagotovitvi investicijskih sredstev bo pričel SUDEST predvidoma v nekaj mesecih ponovno obratovati.

VSE PREPOČASI

Na seji pododbora Vodne skupnosti za izolsko občino so člani pododbora in člani odborniških komisij za gospodarstvo pri ObLO Izola razpravljali tudi o planu vodnogospodarskih del. Posebej so obravnavali gradnjo višinskega vodovoda za okoliške vasi, ki še vedno nimajo urejenih vodovodnih naprav. Občani se predvsem sprašujejo, zakaj ni bilo izkoriščeno za ta dela lepo vreme v minulem razdobju. V primeru slabega vremena se bodo seveda tudi letos dela zavlekla, čeprav je ostalo še od lani 5 milijonov neizkoriščenih sredstev.

Dijaki petega letnika koprškega učiteljskega na obisku v Beogradu; pred spomenikom neznanemu junaku na Avali

Piran trenutno brez kavarne

Naše slinkovito obmorsko mesto ima kljub številnim domačim in tujim gostom samo dve kavarni, pa še ti dve sta trenutno

VEČ POZORNOSTI

Poravnalni svet v Ilirski Bistrici, ki zajema mesto in okoliške vasi, je v tem letu obravnaval 44 zadev, ki so jih svetu prijavitel državljeni. Na svetu so obravnavali največ manjše spore kot so žalitve, motenje posesti itd. Svet je upravičil svoj obstoj, za kar bi mu bilo potrebno posvetiti več družbene pozornosti.

hkrati zaprti za dalj časa. Kavarno Tartini preurejajo in prenavljajo, na novo so prekrili tudi streho, da bo v zimskih mesecih lahko pribežališču tistih, ki žele posedeti sami ali v družbi v lokalu, kjer ni popivanja in nezazelenega vonja po jedachi; Mestna kavarna pa je zaprta, ker v soseščini prostorih in nad njo hitijo z deli za ureditev podružnice ljubljanske Moderne galerije. Tudi ta kavarna bi bila potrebna obnove, za kar pa gostinsko podjetje »Hotel Metropol«, kateremu pripada, nima sredstev.

Prav ta sočasna ukinitvev poslovanja v obeh kavarnah pa daje sklepati, kako negospodarsko ravnamo pri nas. Upravi obeh kavarn bi morali vskladiti poslovanje obeh lokalov, da se ne bi pripetilo, da bi bila oba lokala hkrati zaprta. Mestna kavarna, ki tako nima velikega prometa, bi morala poskrbeti za to, da bi postregla goste kljub gradnji v soseščini prostorih. Samo omožorilo na vratih, da se gost lahko posluži restavracije hotela »Metropol«, še ne zadošča, da bi gosta spravili tudi v restavracijo.

NOVO V LESONITU

V tovarni lesovinskih plošč »Lesonit« v Ilirski Bistrici so ustanovili osem ekonomskih enot in izdelali potrebne pravilnike za nagrajevanje po uspehu in učinku dela. Odkar obstajajo ekonomske enote, je temu podjetju uspelo znižati proizvodne stroške za 4%, medtem ko so povečali proizvodnjo za 6%, celotni dohodek podjetja pa je porastel za 30 odstotkov. Vsekakor velja pri tem omeniti še dejstvo, da se je utrdila tudi delovna disciplina in se zmanjšala fluktuacija delovne sile.

ODKUP SADJA

KZ »4. junij« v Ilirski Bistrici je doslej odkupila že več kot 95 vagonov sliv in jih poslala na tržišče v Ljubljano, na Reko in drugam. Pretežni del sliv pa je odkupila živilsko predelovalna industrija. Brž ko so nehali z odkupom sliv, so začeli odkupovati jabolka. Doslej so jih odkupili že za 25 vagonov. Ker je bila letošnja sadna letina zelo bogata, sodijo, da bodo odkupili okoli 500 vagonov jabolk, na trgu jih bodo prodali približno 30 odstotkov, ostalih 70 odstotkov pa bo odkupila industrija.

V POSTOJNI PRENAVLAJO TRGOVINE

Trgovsko podjetje Oskrba, ki gradi v Postojni tudi novi oskrbovalni center v Ulici 1. maja, je pretekli teden odprlo prenovljeno in bogato založeno Avto trgovino na Ljubljanski cesti.

Ze ta mesec bodo v Postojni odprli tudi novo mesnico na Tržaški cesti. Lokal je sodobno uredila Kmetijska zadruga Postojna, ki bo v mesnici prodajala lastne izdelke.

Naročajte, berite in širite »Slovenski Jadran«

Razgiban program dela ZA PRAZNIK PIRANSKE KOMUNE

Italijanskega kulturnega krožka »Giuseppe Tartini« v Piranu

Na sedežu italijanskega kulturnega krožka »Giuseppe Tartini« v Piranu so zdaj še malce utesnjeni, ker so odstopili svoje prostore dijakom italijanske gimnazije, da so lahko začeli pravo-

Nakratko

NOVI SLOVENSKI FILMI

Slovenski režiserji pregledujejo scenarije in pripravljajo snemalne knjige za nove filme. Tako poročajo, da se je letošnji puljski nagajenec Boštjan Hladnik odločil, da vzame za podlogo svojega drugega celovečernega filma scenarij Marjana Rožanca »Klet«, ki obravnava sodobno temo o odnosih med mladimi ljudmi. Nova filma pripravljata tudi režiserja Jože Babič in France Stiglic, ki bosta verjetno snemala v Zagrebu, medtem ko bo Hladnik predložil snemalno knjigo podjetju Triglav-film v Ljubljani.

POSVETOVANJE V VALJEVU

Jugoslovanski kiparji so se v začetku tega meseca zbrali v Valjevu, kjer so razpravljali o problemih sodobne jugoslovanske skulpture. Sodelovalo je preko sto umetnikov in javnih delavcev iz vse države. Pobudo za ta sestanek je dalo mesto Valjevo, pri čemer se je povežalo z Zvezo likovnih umetnikov Jugoslavije. Zdej pričakujejo, da bodo temu posvetovanju sledili še sestanki slikarjev in grafikov.

Pismo iz Kopra

Z NAŠIM KINOM NISMO ZADOVOLJNI

Tovariš urednik,

verjemite, da že nad splošno repertoarno politiko podjetja, ki koprskemu kinu dodeljuje filme, nismo preveč navdušeni. Velikokrat smo se vpraševali, zakaj med filmi, ki krožijo po naši državi, zaide tako velik procent tistih slabih in najslabših prav k nam, zakaj vrtijo tako malo filmov s slovenskimi podnaslovi in še veliko podobnega. Toda to so vprašanja, ki presegaajo okvir tega pisma, ker bi se radi dotaknili nekaj konkretnih vprašanj.

Že od poletja sem ugotavljam, da je izbor filmov še prav posebno slab in da so dobri filmi na našem platnu prava redkost. Zato se obiskovalci tem bolj razveselimo, kadar prileti med nas taka bela vrana. Ali bolje rečeno: razveselimo se samo, ko nam jo obljubijo, ker potem navezadnje niti ne pride. Samo dva konkretna primera: že večkrat so napovedali znani italijanski film, ki je vzdignil toliko prahu posebno v Italiji, Fellinijevo »Sladko življenje«. Filma pa kljub programiranju še niso predvajali z izgovorom, da so ga drugje zadržali in ga preprosto niso dobili. To bi bilo še nekako opravičljivo, čeprav bi svetovali podjetju, naj uredi svoje posle in zahteva izpolnitev pogodb.

Radovedni pa smo, kakšen izgovor bo našlo podjetje, ker ni konec preteklega tedna (6., 7. in 8. oktobra smo brali v časopisu!) predvajalo napovedanega italijanskega filma »Pekel v mestu«, ki že zaradi dveh velikih imen — Anna Magnani in Giulietta Masina zasluži vso pozornost. Izgovor, da filma niso dobili, najbrž ne bo držal, ker so ga predvajali v koprskem kinu v petek. Čeprav ni bilo izrednega opozorila, da je film »samo danes« in je bil programiran za tri dni, se je že v soboto pojavil lepak za nov film, limonadno nemško komedijo. Da so morali film oddati drugam, pa najbrž prav tako ne bo res, ker so ga predvajali za matinejo v nedeljo dopoldne.

Gledalci sodimo, da tak odnos podjetja izpričuje pomanjkanje čuta odgovornosti, ne da bi pri tem načeli vprašanje, da je bila to matineja ob zaključku Tedna otroka, kar bi zaslužilo sploh poseben komentar. Ali se podjetje zaveda, komu so predvsem namenjene nedeljske matineje?

Koprčani

časno s poukom. »Te dni bo dokončana adaptacija italijanske gimnazije,« nam je pojasnil v razgovoru predsednik krožka Plinio Tomasini, »in naš krožek bo lahko začel uresničevati svoj program dela za sezono 1961-62.«

V kratkem razgovoru v zgodovinski sobi, kjer se je pred stoletji rodil znani piranski umetnik Giuseppe Tartini, po katerem nosi krožek svoje ime, smo zvedeli za ta program, ki si ga je zadal odbor na svoji seji v septembru. Še naprej nameravajo smotno in prizadevno gojiti sekcije, ki so se sedaj že lepo uveljavile in žele številna priznanja, pa ne samo v domači občini. To so tamburaški in harmonikarski zbor, jazz-orkester s pevci, pevski zbor, dramska skupina in balet. Krožek razpolaga za lepo urejeno knjižnico,

Razgovori

ki ima okrog 2.500 knjig, med katerimi je najti tudi največje italijanske izdaje. V prostoru knjižnice in čitalnice, ki je zelo obiskana, so tudi predavanja o političnih in splošnih kulturnih dogodkih doma in v svetu. Klubski prostori imajo določene dneve za delo krožkov, za gledanje televizije za odrasle in za otroke, tam igrajo šah in druge družabne igre. Dnevno obiskuje klub 70 do 80 oseb. V teh prostorih se bo te dni začel tudi večerni politični tečaj za mladino, predvsem za mlade učitelje, ki ga prireja krožek v sodelovanju s komisijo za ideološko vzgojo.

Člani italijanske manjšine v Piranu pa niso samo ponosni na aktivno delo v okviru svojega krožka, ampak še posebno poudarjajo, da sodelujejo s svojimi slovenskimi tovariši, in to predvsem v športnih organizacijah, pri TVD Partizan, pri nogometnem in veslaškem klubu ter drugod. S člani piranske Svobode so se dogovorili, da bodo takoj po otvoritvi Tartinijevega gledališča, — kar predvidevajo za letošnji praznik republike za 29. november, — pripravili skupno prireditev. Že

Obnovili bodo godbo na pihala

S trdnim namenom, da bi v Postojni čimprej obnovili delo godbe na pihala, ki ima lepe tradicije že iz predvojnih in povojnih let, je vodstvo DPD Svoboda sklicalo pred dnevi na posvet vse godbenike, ki so kdajkoli aktivno nastopali v tej kulturno-prosvetni sekciji. Na posvet je prišlo kar šestdeset članov, kar jasno potrjuje veliko zanimanje za čimprejšnjo obnovo godbe.

Udeleženci sestanka so v dolgi in plodni diskusiji kritično osvetlili bistvene vzroke, ki so v preteklih letih povzročili očitno nazadovanje v tej vrstvi prosvetnega dela v Postojni. Omenili so predvsem, da godba ni dobila

Iz dela Ljudske univerze v Postojni SEDEM TISOČ LJUDI NA PREDAVANJH

V prvem polletju letos je Ljudska univerza Postojna priredila 63 najraznovrstnejših predavanj, ki jih je v Postojni in okoliških vaseh poslušalo nad sedem tisoč ljudi ali povprečno 110 na predavanje.

V istem času so imeli kinooperaterji Ljudske univerze 26 kinopredstav. Ozkotračne filme s pretežno zdravstveno, vzgojno in vojno tematiko si je ogledalo skoraj dva tisoč ljudi. Predstave so bile najbolj obiskane v krajih, ki so oddaljeni od centrov, kjer redno vrtijo filme.

do sedaj se je uveljavila kot stalna praksa, da člani italijanske manjšine, to se pravi italijanski kulturni krožek, sodeluje s piransko Svobodo, to se pravi z njenimi sekcijami, pri prireditvah in družabnih večerih ob državnih in krajevnih praznikih.

Med svoje posebne uspehe štejejo člani krožka dejstvo, da so iz svoje srede poslali na večerno Ekonomsko srednjo šolo okrog 20 slušateljev, od katerih jih bo letos 15 končalo šolanje.

LJUDSKA UNIVERZA V PIRANU JE ZELO

dobro zastavila svoje delo

V Tednu otroka je Ljudska univerza v Piranu začela s Šolo za starše in s Šolo za življenje.

V programu je Ljudska univerza načrtovala, naj bi bil v Šoli za starše ciklus predavanj, ki bi govorila o zakonski zvezi in o pravnem položaju družine v naši zakonodaji, o prijetnem družinskem okolju, ki je pogoj za zdrav razvoj otroka, o problemih priloženih in privzgojenih napak in lastnosti, o razvoju šolskega otroka, o teže vzgojljivih otrocih in o mladinskem kriminalu, o spolni vzgoji, o domači in šolski vzgoji, o izbiri poklica, o regulaciji rojstev, o boleznih in negi otroka in drugo.

Za Šolo za življenje so izbrali teme, ki govore o pogojih za srečen zakon in za zdravo družino, o zrelosti, ki je potrebna za zakon in pri izbiri zakonskega tovariša, o odnosih med ljudmi, o zabavah, modi in vzgoji, o odnosih med starši in otroki in še o številnih problemih, ki zanimajo in vznemirjajo mladega človeka.

Vodstvo LU se je pri svojem delu tesno povežalo s piransko Osnovno šolo, ki je rada priskočila na pomoč, saj je zelo zainteresirana na vzgoji mladih ljudi in staršev, ker bo s tem tudi šolsko delo z otroki in sodelovanje s starši lažje. Poleg teh tem na imajo v načrtu pri obeh šolah še dvakrat ali trikrat večer pod naslovom »Vi vprašujete — mi odgovarjamo«, kakor tudi prosto razpravo in razgovor po vsaki te-

ma praznik piranske komune se pripravljajo otroci vseh osnovnih šol, posebno v Piranu, kjer je zajel val priprav vse otroke od prvega do osmega razreda.

Že športni dan v torek, 10. t. m., je bil v znamenju tekmovanj, ki naj bi pokazala dosežke naših pionirjev na tem področju. Zelo prizadevno pa se pripravljajo učenci osnovnih šol v Piranu, Luciji, Portorožu, Ravnu, Sečovljah, kakor tudi njihovi vrstniki v italijanski šoli za nastop pionirskih pevskih zborov na večer pred praznikom, 14. oktobra, na Trgu 1. maja v Piranu. Skupno bo na-

stopilo več kot 300 mladih pevcev, vsak zbor pa bo zapel dve ali tri nesmi. Isti večer pa bodo priredili otroci razkošno-pisano lampijonado ob piranski obali. Sodelovalo bo okrog 800 pionirjev, ki so si sami pripravili živobarvne in vesele lampijončke. S svojim pevskim nastopom bodo tako pionirji izpopolnili kulturni program ob občinskem prazniku, ki ga bo sicer še izvajala domača godba s promenadnim koncertom, Lito-strojska godba iz Ljubljane, nastopi folklorne skupine Turističnega društva Piran—Portorož ter vokalni okef piranske Svobode, ki bosta nastopala v vaseh in manjših krajih občine.

Prav tako se bodo pionirji pridružili razstavi v Portorožu, kjer bodo ob razstavi gospodarskih uspehov in urbanističnega načrtovanja komune prikazali svojo razstavo v okviru Jugoslovanskih pionirskih iger pod naslovom »Moj kraj včeraj in danes«.

Čeprav hodijo piranski otroci dnevno mimo morja, se je v neki razpravi izkazalo presenetljivo dejstvo, da jih je na šoli veliko, ki se še nikoli niso vozili po morju. Zato so sklenili, da zaprosijo podjetje Splošno plovbo, če bi jim ob prazniku, v nedeljo 15. oktobra, dala na razpolago motorni čoln, ki bi popeljal na kratko vožnjo po zalivu vsaj tiste mlade prebivalce Pirana in okolice, ki si tega užitka še niso privoščili.

Sodobna slovenska likovna umetnost

Založba »Obzorja« v Mariboru je izdala reprezentativno delo dr. Frana Šijanca SODOBNA SLOVENSKA LIKOVNA UMETNOST v lepi opremi inž. arh. Jaroslava Černigoja.

Knjiga ima značaj splošnega informativnega priročnika, deloma pa hoče osvetliti tudi razvoj in pomen sodobnega umetnostnega življenja v okviru domače in splošne umetnostne strokovne problematike. Zato pomeni prvi poskus, da bi pred bralca pregledno razgrnila s kolikor mogoče enotnega vidika slikarstvo, kiparstvo in arhitekturo v eni sami knjigi. Z vsebinsko interpretacijo in terminologijo je hotel avtor posredovati osnovno znanje, ki ga daje sicer pouk umetnostne zgodovine na srednjih in visokih šolah. Zaradi lažjega razumevanja teksta pa se je držal pri tem v mejah poljudne formulacije, ne da bi trpela strokovnost dela.

Dr. Šijanec je knjižni tekst, plod večletnega dela, razdelil v tri velika poglavja: slikarstvo,

kiparstvo in arhitektura. Knjigi je dodal še uvod in tolmač umetnostnih smeri, kar naj bi bralcu olajšalo kritično razumevanje in vsestransko ocenjevanje pozitivnih in negativnih strani sodobnega likovnega ustvarjanja. K vsebinski popestritvi priročnika prispevajo tudi slike, ki jih je avtor izbral po vidiku tipičnosti, kakor tudi gradivo obravnavano v obliki razprave, eseja ali leksikalnega članka.

V Dutovljah bo šlo

Volvci v Dutovljah so na zboru 29. septembra živahno razpravljali o poročilu, ki ga je podal predsednik šolskega odbora Slavko Zerjal. Odbor je posvečal posebno skrb otrokom, ki so zaradi težjih pogojev počasneje sledili pouku. Za pomoč učencem sta bila organizirana krožka iz matematike in nemščine. Delovali pa so še: mizarški, modelarski in risarski krožek, fotokrožek itd. Člani šolske zadruge so obdelovali 1500 kvadratnih metrov vrta.

Patronat nad šolo imata podjetje »Krasoprema« v Dutovljah in »Kraški zidar« v Sežani. Učenci višjih razredov so obiskovali prvo podjetje in se seznanjali s proizvodnjo in z delavskim samoupravljanjem. Povezanost z drugim podjetjem je bila bolj rahla. Šola, ki je v dveh zgradbah, pogreša nove učilnice, telovadnico in prostornejšo kolesarnico.

Po izvolitvi novega člana šolskega odbora je zbor razpravljal in sklepal še o komunalnih delih na vasi. Pri sestavi plana del bo pomagala tudi sekcija za komunalne zadeve krajevnega odbora SZDL.

— er

NOVE knjige

DJORDJE RADIŠIČ: POHORSKA LEGENDA. Ob 20. obletnici vstaje in ob dvajseti obletnici prvega partizanskega napada na nemško postojanko v Ribnici na Pohorju je izdala mariborska založba Obzorja Pohorsko legendo. Djordje Radišič je v pesnitvi opisal zadnje in najbolj pretresljive dni Pohorskega bataljona. Pesnitev je v slovensko besedo prelił Ciril Zlobec.

RUDOLF SAKSIDA: PERICE (reprodukcija iz knjige Frana Šijanca SODOBNA SLOVENSKA LIKOVNA UMETNOST, ki jo je izdala Založba Obzorja v Mariboru)

Most do prostosti

(Odlomek iz knjige UTEKLI SO SMRTI. V knjižnici Komet izdala založba Mladinska knjiga v Ljubljani v prevodu Lojzeta Maruška in opremi Nadje Furlan)

12. II. 1942. Po jutranjem apelu je prišel v sobo, kot po navadi, mladi Žid s košaro kruha. Spremljal ga je stražar. Počasi se je bližal proti sredini sobe, kjer je bila razprostrta ponjava, in kleče na eni nogi položil določeno število hlebkov na tla.

— Jame so izkorpene. Pridejo zjutraj ob štirih...

Samo to mu je uspelo, prišepetati Bjegoviću, kajti stražar je opazil malega Žida, da je nekaj govoril, zato ga je brcnil v hrbet in pognal iz sobe.

Voditelji kolektivov so med razdeljevanjem kruha sporočali naprej pravkar sprejeto novico, ki je še posebej zadela vse tiste na spisku, ki ga je prebral pred nekaj dnevi gestapovec Hammer. Sedaj smo tudi razumeli, zakaj so nam ženske s prvega nadstropja davi namigavale in nam kazale z roko nekam proti izhodu. Napad moramo torej drevi izvesti ne glede na varnost. In vsi se prično pripravljati, ne da bi mogli prikriti to pripravljanje.

Nestrpno čakamo trenutka, ko nas bodo spet spustili iz sobe. Toda čas beži in vrata so še zaklenjena. Počasi izgubljam upanje, da nas bodo tudi nočjo pustili na dvorišče. Okoli pol osmih slišimo, kako se oddaljujejo sani z dvorišča, tiste, ki so danes pripeljale slamo za ostale sobe. Ze spet zapirajo glavna vrata. Končno pa se, z veliko zamudo, vendarle odpro vrata naše sobe.

Se nikoli se nisem tako razveselil večernega sprehoda kot prav nočjo. Kot po navadi tudi nočjo planemo v teku iz sobe. Dvorišče je razsvetljeno kot sredi belega dne. Spet se hrabrimo s pogledi, z dotikanjem, s skrivnimi stiski rok. Ampak neprestano pazimo na tiste, ki so nam davi grozili v sobi.

Aca — Kockar stopi iz stranišča in zakorači proti sprehajališču. Nenadoma pa, kot bi se pravkar nečesa domislil, se obrne na petah in stopi proti ograji. Ustavi se pred nemškim stražarjem in mu nekaj reče. Ta ga pusti mimo sebe in mu naperi cev svoje puške v hrbet. Skupaj sta stopila v glavno poslopje.

Vse se je odigralo s precejšnjo naglico, toda večina zapornikov iz sobe 12 je vendarle videla ta prizor. Aca je torej šel, da bi se odkupil...

— Izdani smo, bratje! Naprej! Te besede Branka Bjegovića so streznile vse tiste, ki so še pred nekoliko sekundami stali tukaj zmedeni po vtisom Acovega dejanja. In medtem ko sem se obr-

nil in se ozrl tja proti ograji, sem že videl Branka, visokega in še vedno dovolj močnega, kako se je lotil dveh stražarjev in ju sunil na bodečo žico v ograji. Pri tekli so še drugi, iztrgali so Nemcema bajonete s telesa in ju ubili. Mato Dragičević pograbi eno izmed njenih pušk in podre z njo mitraljezca pred poslopjem, ki je utegnil izstreliti le en sam, kratak rafal. Mnogi že vlačijo na kup drogeve in jih prislanjajo na

Momčilo Marič

žično ograjo ter tako pripravljajo »most« čez ograjo. Iz stranišča strelja po nas neki stražar in skupina naših steče tjakaj, da bi ga onespobila. Komandant taborišča, dobro krit, strelja s svojo avtomatsko pištolo skozi okno v mednastropju. S svojega položaja ima le majhen domet, kar bežeči s pridom izkoriščajo.

V trenutku, ko skočim na ograjo, opazim nekoliko tovarišev, ki se že pozibavajo na razpetih žicah, tamkaj ob stranišču. Med njimi spretno opleta šumadijska noša Vula Vukašinovića. Nekateri se še vedno stiskajo ob zidu in se skrivajo pred krogli, ki poživljavajo in sikajo križem krazem po dvorišču.

Končno se mi je posrečilo, da sem se izmotal iz žice. Padel sem

v sneg onstran ograje. Streljanje je nekam pojenjalo, zato pa se je toliko bolj slišalo kričanje z dvorišča, tamkaj pred barako. Bolgarske enote, nameščene po kasarnah v mestu, so prihitele, kot sem domneval, Nemcem na pomoč.

Stekel sem proti polju izven mesta in nisem ga še dosegel, ko so se oglasile v taborišču prve ročne granate.

Bolgarska enota je zavzela položaj. To sklepam po močnejšem in urejenjšem streljanju. Krogle živžigajo preko naših glav.

Ledena skorja na visokem snegu poka pod mojimi nogami, vdira se mi, drsi in mi otežkoča beg. Na beli površini se lepo odražajo črne lise: kosi obleke in drugih stvari, ki so jih ubežniki spotoma odvrgli. Mato Dragičević leži v snegu. Nekoliko korakov pred prostostjo mu je svinčenka prestrelila glavo. Tam blizu, tik pred železniško progo, polagajo tovariši v sneg onemoglega Miloša Lučija, ki je pravkar dokončil svoj smrtni boj.

Preskočil sem progo. Bil je že skrajni čas. Oglašile so se sirene in bilo je slišati ropot avtomobilskih motorjev. Za nami gredo. Svetlobne rakete osvetljujejo nebo in se v razžarjenih snopih vračajo na zemljo. Osvetljujejo nam pot.

Pot v svobodo.

Trmoglavci Indijanci

(Odlomek iz potopisa GLAVA V TORBI. V zbirki Globus izdala založba Mladinska knjiga v prevodu prof. Avgusta Petrišiča, z opremo Alojzija Šosterja ter s številnimi originalnimi fotografijami)

Po triurni ježi sva prispela do reke, ki si je izkopal globoko strugo v džunglo. Tu sva morala mudi pustiti in potovati dalje peš. Najin vodnik, neobrit mešanec, nama je pripovedoval, da bomo kmalu prišli do neke indijanske kmetije.

Tako se je res zgodilo, toda ko smo prispeli, ni bilo videti nobenega človeka. Hiša je ležala na rebri nekega gričevja in je bila velika kakor »Grand hotel«. Petnajst metrov dolgo izdobljeno deblo je bilo slemenu zaščita proti slabemu vremenu, lepo namnjeno se je vzdigovala koničasta slamnata streha.

»Buenas tardes!« (Dober dan!) je vzkliknil najin vodnik. Ko se ni nihče odzval, smo šli k hišnim

vratom. Tu je koklja vabila piščance in jih naglo spravila na varno. Šla sva v hišo in ugotovila, da nima nič oken. Neopoblane lesene stene so kazale centimeter široke špranje, skozi katere je padalo dovolj svetlobe. Zaradi te gradnje je bil prostor razmeroma hladen in razen tega so mogli stanovalci opazovati vsakega prišleca, ne da bi bili sami opaženi.

V nekem kotu je sedela ženska in predla. Imela je nemara tride-

Karl Eskelund

set let, polt ji je bila gladka in nenavadno svetla. Na najin pozdrav je odzdravila tako, da je kratko pokimala, nato pa naju je peljala takoj spet na plano; očitno ni marala imeti tujcev v hiši. Ko je videla, da pripravljam kamero, si je položila roke pred prsi in se obrnila stran.

V slabi španščini je povedala, da so drugi stanovalci hiše odšli v Santo Domingo, kupovat svinje. Šele ob sončnem zahodu se bodo vrnil.

Videti je bilo, ko da čaka, da bova odšla. »Vas smem slikati?« sem vprašal, pa je zmajala z glavo — koloradski Indijanci niso zgovorni.

»Seveda bom plačal za to,« sem pristavil in ji ponudil bankovec za pet sucrejev. Pet sucrejev je v Ekvadorju dosti denarja, toda vrnila se je v hišo, ne da bi odgovorila ali pozdravila.

»Ti Indijanci so butci,« je dejal vodnik in pohlepno pogledal bankovec. »Tudi če bi jim človek dal tisoč sucrejev, jih ne bi mogel pripraviti do tega, da bi storili nekaj, kar jim ni po volji. Lahko bi zaslužili dosti denarja z izletniki, pa le zmažujejo z neumno, debelo betico. Nič ne dé — v Quitu boste lahko kupili slik, kolikor vam bo ljubo.«

Ob vznožju griča je stal svinjak, ki ne bi delal sramote nobenemu evropskemu kmetu. Tolste živali so bile čisto črne, kakor povsod v tem delu sveta, in so imele dolge, trde ščetine. Meša-

Film

Naš mladi režiser Dušan Makajev je za podjetje Avala-film v Beogradu posnel dva kratka igrana filma s sodobno tematiko. V obeh nastopa v glavni vlogi znani beograjski komik Mija Aleksić. Producenti zatrjujejo, da oba poskušata ustvariti kratko komedijo na sodobne teme. Za prvi film, ki ima nekoliko nenavaden naslov ECI-PECI-PEC, je napisal scenarij režiser sam (na sliki), za drugi, ki se imenuje PEDAGOSKA BAJKA, pa je napisal scenarij znani beograjski humorist Vlada Bulatović-Vib.

je živel dve leti med temi Indijanci.

»... Človek bi mislil, da so neprijazni ljudje,« je rekel, »toda upoštevati morate, kako hudo jih nadlegujejo turisti. Res, oprostite, da vam to odkrito priznam. Razen tega jih v Santo Domingu vselej opeharijo, zato o belcih pač nimajo ravno dobrega mnenja. Če na jih človek natančneje spozna, kmalu sprevidi, da so kaj družabni.«

Vprašala sva ga, ali jih je že dosti spreobrnil. Otožno se je nasmehnil.

»Niti enega, — človek mora biti potrpežljiv. Uradno so katoliki, toda na skrivnem molijo svoje stare bogove. O tem sem trdno prepričan, čeprav vem o njihovi veri prav malo. O tem se ne pogovarjajo s tujci. Njihove moralne postavbe so zelo stroge. Tatvina in nepoštenost sta domala neznan in čeprav se ne poročijo cerkveno, ostajajo moške svojim ženam zvesti...«

»Skupaj je le okoli devet sto koloradskih Indijancev,« je pravil nadalje. »Kolikor vem, ta rod nikoli ni bil večji. Nihče ne ve, kako dolgo že živijo tukaj in od kod so prišli. Njihov jezik ne spada k nobeni južnoameriški jezikovni skupnosti. Kakemu Koloradcu ne bi nikoli prišlo na misel, da bi zapustil svoj rod ali se poročil s kako tujko, in pod nobenimi pogoji ne marajo delati za belce ali črnce. V dveh letih, kar živim tukaj, smo morali v hiši ves čas živeti brez pomoči. V Santo Domingu namreč ni mogoče dobiti človeka, ki bi bil voljan priti k nam v džunglo. Vsak Indijanec si prideluje lastno zelenjavo dli žito in redi svinje. Sami jedo zelo malo mesa, raje kupujejo puške in strelivo — so namreč strastni lovci. Ženske so vse neumne na parfum. Kar kopal bi se v niem, in ob prazničnih priložnostih lahko človek že iz daljave zaduha njih vonj. To je prav gotovo nedolžno razvedrilo, žal pa tudi pijejo in kadijo čez mero. Že s petnajstimi leti se vdajo temu zlu, celo otroci njejo žganico in kadijo cigare. Nekajkrat v mesecu je vsa družina prav do kraja nijana.

Zdaj moram nadaljevati svojo pot, žena me čaka. Toda nikar ne pišite v svojih člankih, da so moji Indijanci barbari. Morda tega sploh ne bi smel reči, toda v marsikaterem pogledu so boljši od večine kristjanov...«

NOVE knjige

HEINRICH BÖLL: Kruh zgodnjih let. Izdala Mladinska knjiga v žepni knjigi »Skoljka«. Pisatelj nam pripoveduje zgodbo o mladem W. Friedrichu, ki je preživel vojna leta propada in se skoraj že pridružil komunističnim malomeščanom sopsodarskega čudeža. Tedaj pa je srečal Hedwigo, jo ljubil in uvidel, da je življenje, ki ga živi, lažno in napačno. Ljubezem mu je dala toliko moči, da je obratunal s svojo preteklostjo in stopil odkrito z dekletovo roko svoji človečanski bodočnosti naproti.

PO KONGRESU JUGOSLOVANSKIH SLAVISTOV

Ustrezno mesto tudi danes

Tretji kongres Zveze slavističnih društev Jugoslavije je pomenil kulminacijo dosedanjega dela. Gradivo, ki ga je obravnaval kongres, je bilo tako obširno, da je potekalo delo v treh sekcijah, ki so zasedale istočasno. Vsak slavist se je moral torej opredeliti ali za literarno-zgodovinsko ali pa za jezikoslovno sekcijo; tretja, pedagoška sekcija, je svoje delo končala v dveh dneh.

Posebno močan vtis sta naredili plenarni predavanji Borisa Paternuja, predstojnika Slovenskega oddelka na ljubljanski Univerzi in Josipa Vidmarja. Oba sta načelno govorila o vlogi književnosti v današnji stvarnosti in sta ji našla ustrezno mesto tudi v današnjem času silovitega tehničnega napredka, mehanizacije in v avtomatizaciji. Morda je prav danes še bolj potrebno kot prej, da vzgajamo človeka, ki bo imel tu-

di določene humanistične vrednote. »Ni važno samo to, da bo človek stopil na druge planete, prav tako ali pa še bolj je pomembno, da bo ta človek human, etično vzgojen in notranje urejen,« približno tako je končal Paternu. Josip Vidmar je opozoril na posebni položaj, ki ga ima naša država med Vzhodom in Zahodom tudi na kulturnem področju.

»Slovensko obdobje, ki je trajalo 2 leti, je bilo v ljubljanskim kongresom končano in zvezna slavistična organizacija je prešla za dve leti v makedonske roke. Udeleženci, ki jih je prišlo skoraj še enkrat toliko, kot so jih prireditelji pričakovali, so se razšli, poživljajoči duh kongresa pa bo v drobnem pedagoškem in kabineto-znanstvenem delu dajal nove rezultate. J. B.

KULTURNA KRONIKA

ADAMIČEV VEČER V LJUBLJANI

Društvo slovenskih književnikov je priredilo v Ljubljani spominski literarni večer pokojnega pisatelja Loidisa Adamiča ob deseti obletnici njegove smrti. Po uvodni besedi pisateljice Mire Mihelič so sledile recitacije odlomkov iz posameznih Adamičevih del. V slovenščini je bral odlomke član Drame SNG in pisateljev sorodnik Andrej Kurent, v angleškem izvirniku pa lektor angleščine na ljubljanski Univerzi g. Kenneth Richards.

FESTIVAL ZABAVNE GLASBE »OPATIJA 1961«

Med vrsto oktobrskih prireditev, ki jih prireja za jesenske goste na kvarnerski rivieri »Opatijska pozornica«, je bil tudi letošnji IV. festival zabavne glasbe pod naslovom »Opatija 61«, kar je privabilo te dni v Opatijo približno dva tisoč gostov. Zadnji večer je občinstvo lahko poslušalo deset pesmi, ki jih je strokovna žirija izbrala za finale in podelila skupno z glasbenimi kritiki, gledalci in poslušalci RTV nagrade najboljšim.

Prvo nagrado je strokovna žirija jugoslovanske RTV podelila za pesem »Oči« Alfonzu Vučeriću, nagrado mesta Opatija za najboljši tekst je prejel Dragutin Britvić za pesem »Deklice«, žirija glasbene kritike je odločila prvo nagrado Dušanu Jakšiču za pesem »Julijana«, prav tako pa so se odločili za »Julijano« gledalci in poslušalci RTV. Na zaključnem večeru je podelilo dve nagradi še občinstvo, in sicer Angelu Vlačkoviću in Dušanu Jakšiču.

Deček iz Kragujevca

Te dni bo minilo dvajset let, odkar so Nemci zagrešili enega najtežjih zločinov nad srbskim narodom. V dneh od 21. do 23. oktobra so na Erdoglijskem potoku pri Kragujevcu pobili okoli 7 tisoč ljudi, med njimi tudi mnogo dijakov in njihovih profesorjev. Tisti redki, ki tega dne niso umrli, so ostali živi le po golem naključju. Eden od njih je bil tudi »deček iz Kragujevca«.

Med vojno sem delala v gostilni svojega svaka v Tržiču na Gorenjskem. Nekega dne — bil je deževen dan in se je vse od jutra mračilo — je prišel v gostilno čuden fant. Nikdar ga ne bom pozabila, ne zaradi obraza ali značaja ali zaradi kakke druge drobnosti, marveč zaradi zgodbe, ki mi jo je pripovedoval. Imeli je moral okrog osemnajst let. Govoril je srbsko in je bil oblečen sila skromno. Tih je sedel v kot sobe in položil komolce na mizo. V gostilniški sobi je bilo tako mračno, da je šele tedaj opazil v drugem kotu gručo nemških vojakov, ki so pili pivo. Zdrznil se je, stisnil glavo med ramena in se potuhnil. Le od časa do časa jih je ošinil z bežnim in plašnim pogledom.

Stopila sem k njemu in ga vprašala, kaj bi.

»Čaja, vročega čaja,« je zašepetal.

Vojaki so tedaj vstali. Poravnali so račun, si pritegnili obleke in odšli. Ostala sva sama. Prinesla sem mu čaj in prisledla.

»Od kod si?« sem ga vprašala.

Ni dolgo okleval. Nemara je čutil, da mi lahko zaupa.

»Iz Kragujevca sem,« je rekel počasi. Gledal me je v oči, da bi videl, kakšen vtis bodo napravile name njegove besede. Nikakršnega vtisa niso napravile. Lahko bi bil rekel, da je iz Beograda, Niša ali iz Vranja.

»Ne veste, kaj se je zgodilo v Kragujevcu?« je ostrmel.

»Kako naj bi vedela? Vojna je in vsi živimo sami zase. Kaj se dogaja po svetu, zveemo le iz nemških časopisov.«

»V Kragujevcu so pobili v enem samem dnevu sedem tisoč ljudi,« je rekel. »Bil je semanj dan. Prav ta dan so si izbrali. Ljudi so pobirali kar na slevo in jih postavili ured puške. Obkolili so gimnazijo, odgnali profesorje in dijake in jih postrelili. Nikomur niso prizanesli. Tudi jaz sem hodil v to gimnazijo. V sedmi razred. Rešil sem se...«

»Čudno. Če bi mi to pripovedoval kdo drug, mu najbrž ne bi verjel, tako pa... Tiste noči me je tlačila mora. Sanjal sem o svoji smrti. Videl sem, kako se mi je nekdo približeval s šolske strehe. Prihulil se je skozi šipe in mi pokleknil na prsi. Hotel sem krikniti, pa nisem mogel. Zbudil sem se ves moker. Spet sem zaspal in spet so se mi prikazale iste sanje. Zjutraj sem vstal ves moker in kolena so se mi tresla. Sklenil sem, da ne bom šel v šolo. Ostal bom doma in se nekam skrtil. Ko sem prišel v kuhinjo, je bila mati že oblečena in se je odpravljala na trg.

»Danes ne grem v šolo,« sem rekel.

»Kaj ti pa je? Si mar bolan?«

»Ne vem. Zelo čudno se počutim. Tako čudne sanje sem imel.«

»Kaj ti ne pride na um? Sanjal si nisi baba! Pojej zajtrk in pojdi.«

Mama je vzela kanglico za mleko, šla v mesto in se postavila v vrsto.

Zajtrk mi ni dišal in se ga nisem dotaknil. Napravil sem tako, kakor sem bil sklenil. Mahnil sem jo v klet. Tam smo imeli velikansko prazno kad za zelje. Prevrnil sem jo naokrog, z dnom proti stropu, in zlezal pod njo. Ne vem koliko časa sem tako ždel, ko sem zaslišal, da se vsenaokrog dogaja nekaj nenavadnega. Mimo kleti so begali koraki, od nekod je bilo slišati presunljiv jok, tarnanje, onemoglo hlipanje, odsekana povelja, odrezav vojaški korak, ki je škripal po pesku... Za hip je vse onemelo. Nekje daleč so drdrale strojnice...

Ne spominjam sem več, koliko dni sem čepel pod kadjo. Skozi špranjo sem pogledal proti oknu in ugibal, ali je dan ali noč. Ko se je nekega dne zmrachilo, sem

se po prstih splazil iz kleti. Odprl sem kuhinjska vrata in obstal med podboji. Zraven štedilnika sta sedeli mama in sosedka. Hlipali sta. Od joka sta imeli zabuhel obraz in vnete oči. Škripanje vrat ju je zdramilo. Pogledali sta me in odreveneli. Odreveneli sta v drži, kot sta me bili ugledali; mati je v roki stiskala robec, sosedka pa je med prsti mečkala robute.

»Kaj je?« sem vprašal. »Kaj me gledate, kakor bi bil prikazen?«

»Si to res ti, sine?« je vprašala mama in napravila gib, kakor bi se me hotela dotakniti. »Živ si torej. Živ! Niso te ubili? Jaz sem pa mislila... Rosić je pripovedoval...«

Rosić! Spomnil sem se svojega razrednika, ki nas je tedaj poučeval nemščino. Radi smo ga imeli. In ko mi je mama pripovedovala njegovo zgodbo, se mi je zdelo, kot da slišim njegov glas in vidim njegove kretnje. Zdelo se mi je, kot da je pravkar stopil v razred, sedel za kateder in odprl dnevnik. Nato se je zazrl skozi okno, kakor da bi zbiral misli, se nenadoma s privajenim globom pogladil po laseh in spregovoril:

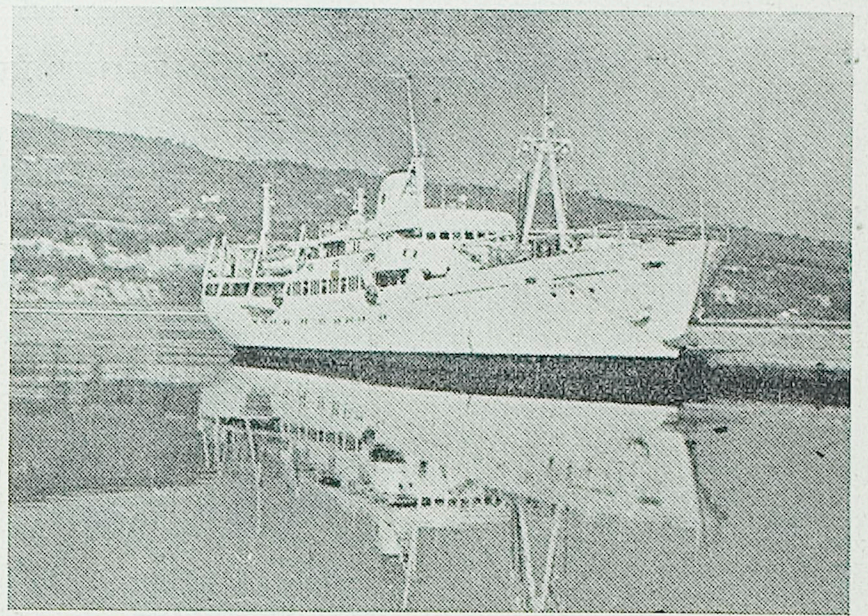
»... Mahoma se odpro vrata in v razred vstopijo trije do zob oboroženi Nemci. Vedel sem, da so lahko ljudje grobi, a tolikšne grobosti še nisem videl. Tužili so na dijake in jih seganjali skozi vrata na hodnik. Stopil sem k njim. V nemškem jeziku sem jim dopovedoval, da so to dijaki, da imamo pravkar pouk nemščine. Na mizi sem imel Goethejeve pesmi. Eden od njih je prebral naslov in knjigo surovo zagnal v kot. Znašli smo se na dvorišču. Tod so bili že ostali dijaki in njihovi profesorji in mnogo, mnogo tujih vojakov in domačih izdajalcev. Močno zastražena se je domaknila kolona proti barakam pred vojašnico nekdanjega topniškega polka. Bila je to dolga, dolga kolona.

»Noči v barakah kar mi hotelo biti konca. Navsezadnje se je le jelo dani. Ne vem, kako da me niso uvrstili med tiste, ki so jih streljali, a zaradi tega sem se čutil močno ponižanega. Stal sem med ljudmi, ki jim ni bilo treba umreti. Mimo nas pa so se pomi-

kale kolone in kolone ljudi. Odhajali so nekaj sto metrov naprej. Samo še krike smo slišali in zlovesče rezgetanje strojníc. In spet je bilo vse mirno. Iz kolone — stala je pripravljena, da jo odpeljejo — se je siloma iztrgal mož. Prvem Nemcu v gneči, ki je nastala, je potegnil iz rok strojnico in rafal se je usul po sovražnih vojaki in njihovih domačih oprodah. »Bežite, tovariši!« je zakričal ta neznan mož-junak in pal. Zadela ga je krogla v hrbet. Od takrat dalje so vodili vse žrtve na morišče zvezane.

»Najstrašnejši trenutek v mojem življenju pa je bil, ko sem videl, kako vodijo iz barak moj sedmi razred. Žica se jim je globoko vrezala v roke. Pognal sem se do nemškega častnika. V njegovem jeziku sem mu dejal, da

(Nadaljevanje na 8. strani)

V zgodnjih jutranjih urah je vplula v staro koprsko potniško pristanišče naša luksuzna potniška ladja Opatija. Ponosno kot labod se bela ladja ogleduje v zrcalnih vodah mirnega jutra. Na progi Trst—Pirej sta letos vozili dve moderni plovni enoti. Progo obetajo v prihodnje podaljšati še do Aleksandrije v Egiptu, na njo pa postaviti še večje in hitreje ladje, ki jih ima v gradnji »Jadrolinija« z Reke

Koprski »Elmet« včeraj in danes

Še leta 1957 neznatno mestno podjetje lokalnega gospodarstva »Antena« v Kopru z 10 zaposlenimi osebami, katerih glavno delo je bilo popravilo radijskih sprejemnikov in drobna instalacijska dela, se je v kratkem razdobju petih let uvrstilo ne le med najbolj produktivna obrtna podjetja na Koprskem, ampak si je med petimi partnerji v Jugoslaviji, ki izdelujejo utenzilije (razhladilna telesa za hladilnike in podobno), utrla pot na najširše tržišče.

Danes zaposluje »Elmet« že 32 oseb, katerih realizacija je znašala v prvem polletju letos 44,6 milijona dinarjev, kar je v primerjavi s preteklim letom (celoletna realizacija 56,5 milijona din) ob vsega dveh novih močeh očiten napredek.

KLJUB HUDI KONKURENCI IN VEČJIM DAJATVAM

Kot že omenjeno, so postale livarske in tekstilne utenzilije osrednji proizvod »Elmeta«. Livarske in tovarne motorjev so postale kmalu pozorne na to podjetje, ki je vse do danes s kvalitetnimi izdelki ne le konkuriralo, ampak celo prekosilo edinega proizvajalca utenzilij v Sloveniji BELT (Belokranjska železnicoljavna). Tako so milijoni teh drobnih predmetov z vrsto tehnoloških izboljšav podjetju ne le zagotovili postopno razširitev proizvodnje tega artikla, ampak spodbujajo

kolektiv, da iz leta v leto večja asortiman elektrotehničnih proizvodov, ki so na tržišču najbolj iskani.

Zato je napoved o gradnji novih delavnic in lastne eksperimentalne livarne (sedaj se zatekajo v odročno ravensko livarno) vsestransko utemeljena. To še posebno spriči spodbudnega čistega dohodka, ki se je od lanských 15,6 milijona povzpel že v prvem polletju letos na 10,7 milijona dinarjev, medtem ko je »Antena« pred leti poslovala celo z izgubo.

IN VENDAR SE KOLESJE NEKJE ŠE ZATIKA

Gre za delitev osebnih dohodkov v minulem letu, ko je »primer« Elmeta dvignil v javnosti mnogo prahu. No, prah se je medtem razkadil (nova odkritja neupravičenega vzpona in razpona osebnih dohodkov v nekaterih podjetjih so ta primer krepko zasenčila) in v »Elmetu« je kolektiv obeh ekonomskih enot — obrtne in kovinske — ugotovil naslednje: razpon ali boljše merila vrednotenja dela so bila doslej dvojna. Medtem ko je bila za proizvajalce osnova enota proizvoda, je uprava participirala precej pavšalno na določen odstotek čistega dohodka. Nastala je seveda razlika, vendar jo uprava opravičuje z dejstvom, da je prav ta stimulacija režijske službe bila osnovni pogoj za dosega-

nje tako lepih ekonomskih uspehov podjetja kot celote.

Nov pravilnik o delitvi dohodka in čistega dohodka je prav te dni v razpravi in bo služil za osnovo pri sestavi splošnega pravilnika podjetja. Medtem ko za proizvajalce ostane enota proizvoda še vedno osnovna postavka proizvodnega uspeha, bo delo režijske službe in tehnične službe merjeno z vrsto novih meril, tako da bo osebni dohodek temeljil na postavki dejanske udeležbe posameznih članov režijske službe v celotnem dohodku podjetja. Prizadevnost, s katero se je kolektiv lotil te naloge, obeta vsaj postopno rešitev tega danes najbolj perečega vprašanja, dopolnitve in sodelovanje celotnega kolektiva pa je seveda pogoj, da bo zadeva rešena v vsestransko zadovoljstvo. (bb)

O POGOZDOVANJU

Te dni so imeli na občinskem ljudskem odboru v Ilirski Bistrici posvetovanje, na katerem so proučevali osnutek zakona o gozdovih, ki so ga pripravili republiški organi. Razprava je pokazala, da so določila, ki jih prinaša osnutek zakona, pravilna, ker predvidevajo še intenzivnejše gospodarjenje v gozdovih. Razpravljali so tudi o tem, kako rešiti vprašanje pogozdovanja krasa, ki ga osnutek obravnava samo načelno. Prisotni so bili mnenja, naj bi bilo za celoten kras eno samo podjetje, ki bi skrbelo za pogozdovanje. Takšna rešitev bi zahtevala precejšnje režijske stroške, ki bi jih občinski gozdni skladi le težko zmogli.

Novi okupator je še bolj divjal

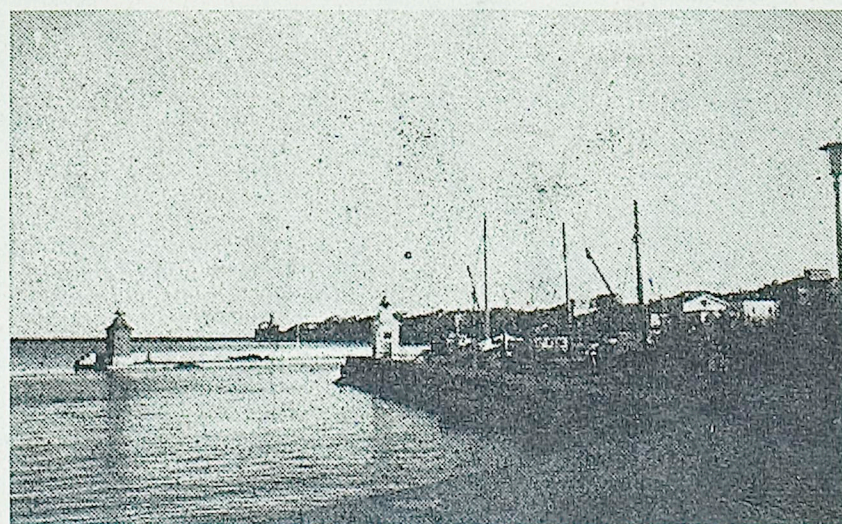
Novica o razpadu Italije se je z veliko naglico širila od vasi do vasi. Aktivisti, ki so živeli dotlej ilegalno, so se mahoma pojavili v javnosti. Kar so ljudje dolgo tajili v svojem srcu, je nenadoma bruhnilo na dan. Dali so duška svojemu radostnemu razpoloženju. Nikdar ne bom pozabila lepe septembrske noči v Kubedu. Va-

ščani so se zbrali pod murvo blizu mostu in se pomenkovali o novem položaju, o nadaljnji pripravnosti in sodelovanju v OF. Povsem spontano se je zaorila slovenska pesem. Vsakdo je pel iz duše in srca. Lahko rečem, da ni tiste noči nihče spal. Kogar ni bilo pod murvo, je odprl okno in prisluhnil lepim melodijam in še lepšim

besedam. To je bil delček tiste osebne sreče, ki jo lahko razume le tisti, ki je po dolgem času spet zadihal svobodno in iz polnih pljuč.

Svoboda pa je bila tedaj v Istri le kratka. Prvega ali drugega oktobra je sredi noči nekdo potrkal na naša vrata. Bili so terenci. Prišli so sporočiti, da je prišla v vas vojska in da naj ustanemo, da bomo spekli zanje kruh. Vstali smo in šli mesiti kruh. Toda kruh se ni spekel, marveč je postal pepel.

Bilo je še pred dnem. Tovariši so še počivali pod skednjem, na seniku... ko je mahoma prišel mednje ukaz, naj poberejo opremo in gredo. Povedali so, da se iz Kopra, Trsta in iz Kozine bližajo Nemci. V vasi je nastal nepopisen preplah. Žene, otroci in starci so jeli na vrat na nos zapuščati vas. Okrog sedmih zjutraj so prihrumeli tanki. Ko so prišli v vas, so se malce ustavili, potem pa krenili naprej proti Gračišču, Sočergi, Buzetu. Mislili smo, da ne bo huđege. Tedaj pa smo opazili kolono vojakov v sivozelenih uniformah. Hodili so med hišami, odpirali vrata in kričali: »Feuer!« Nad strehami se je začel dvigati dim. Domačije so izginjale v ognju in dimu. Požgali so nam domove, niso pa

Piransko jutro v dnevu pred praznikom

strli naše zavesti, marveč so še utrdili naše sovraštvo. Naša vas je dala mnogo borcev in mnogo terencev. Vas Kubed je lahko ponosna na svoje delo v času NOB. Na žrtve, ki niso bile majhne, vaščani niso pozabili. 2. oktobra leta 1948 so jim odkrili spomenik, ki naj opominja mladi rod, da je bila svoboda, ki jo uživajo, plačana z dragoceno krvjo.

Julka Pavletič-Tatjana

NA POSTOJSKEM SE JE PRIJAVILO 700 KRVODAJALCEV

Uspela akcija aktivistov RK

V postojnski občini je bila krvodajalska akcija konec septembra. Občinski odbor RK v Postojni je zbral okrog 700 prijav, na odvzem krvi pa so se potem prijavili 603 darovalci krvi. Zdravniška komisija je odklonila 37 oseb, tako da je dalo kri 566 oseb, in sicer 175.200 ccm krvi.

Letošnja krvodajalska akcija je potekala na Postojnskem kar zadovoljivo. Pred akcijo sicer ni bilo nobenih zdravstvenih predavanj, opozarjali pa so nanjo lepaki in diapozitivi, ki so jih

gali tudi podmladkarji, za kar jim gre priznanje. Krvodajalska akcija je trajala na Postojnskem štiri dni, in sicer prve tri dni v Postojni, kjer je nudil prostore za odvzem krvi Otroški vrtec, zadnji dan pa v Pivki, kjer so se zbrali krvodajalci v Osnovni šoli.

gali tudi podmladkarji, za kar jim gre priznanje.

Krvodajalska akcija je trajala na Postojnskem štiri dni, in sicer prve tri dni v Postojni, kjer je nudil prostore za odvzem krvi Otroški vrtec, zadnji dan pa v Pivki, kjer so se zbrali krvodajalci v Osnovni šoli.

Krvodajalska akcija na Sežanskem

Občinski odbor Rdečega križa v Sežani, ki ga vodita predsednik Maks Pavšič in tajnica Anica Belaj, je tudi letos skrbno organiziral krvodajalsko akcijo, ki je obrodila dober uspeh. Plemenitemu pozivu so se odzvalo nekaj nad 600 ljudi, od tega samo v Komnu in okolici 134. Vsak krvodajalec je dal 300 gr dragocene tekočine, ki bo rešila življenje mnogim nesrečnežem. V največjem številu so se odzvali v obratu »Iskre« (102), v Tovarni pletenin (52) in na »Kraškem zidarju« (22). Posebna pohvala gre uslužbencem postaje LM v Divači, ki so se odzvali stoodstotno. Med vasmi so bile najboljše Hruševica, Gornja Branica, Tomaj in Gorenje. Akcija je sovpadala s Tednom borbe proti TBC. V tem tednu so bila na vseh šolah posvetovanja podmladka RK. Na vseh šolah (vsi šolski otroci, ki

jih je 2889, so podmladkarji) so bili tudi občni zbori, mnogo pa je bilo tudi predavanj. Člani podmladka so pisali naloge s temo o tuberkulozi, od katerih so bile nekatere prav zanimive.

Občinska komisija za podmladek RK, ki jo vodi predmetna učiteljica Marjana Lenassi iz Komna, je uresničila zamisel, da pri delitvi malice na šolah nosita dežurna podmladkarja čepico oziroma rutico z znamenjem RK.

— er

V novi sezoni si je prisvojil pomembno mesto v modi šal, ki ga najdemo na vseh oblačilih, priljubljeno pa je tudi ogrinjalo. Pri dvodelnih oblekah ali kostumih so jope najrazličnejše dolžine: od bolera do 7/8. Se vedno najdemo pod plaščem krilo ali celo dvodelno obleko iz enakega blaga. Tkanine, ki jih letos priporoča moda, so v glavnem tweed in mehke volnene tkanine, za plašče pa tudi kodrasti in polni moher.

Prva samopostrežna trgovina

Med velikimi stanovanjskimi bloki v novem delu Sežane je običajna tudi pritlična stavba, katere prvi del že dalj časa uporab-

lja Kmetijska zadruga za mesnico, v drugem, pred kratkim dograjenem delu, pa je podjetje »Preskrba« uredilo samopostrežno trgovino. To je prva tovrstna trgovina v sežanski občini.

Novi lokal so odprli v ponedeljek, 9. t. m. Goste, ki so se pridružili delu kolektiva »Preskrbe« — med njimi so bili predsednik Občinskega ljudskega odbora Lado Mahnič, sekretar Občinskega komiteja ZKS Alfonz Grmek, načelnik oddelka za gospodarstvo Zdravko Štoka ter zastopniki SGP »Kraškega zidarja« in drugi, — je pozdravil direktor »Preskrbe« Lado Fakin, nakar je predsednik ObLO prerezal trak na vratih.

Gostje so si nato ogledali zelo okusno opremljen in dobro založen lokal, ki bo z bogato izbiro nedvomno zadovoljil vse gospodinjne v spodnjem delu mesta.

Za prodajnim lokalom je še priročno skladišče, v posebnem kotičku pa je nameščen stroj za polnjenje vrečk. Pozornost je vzbudil tudi razmeroma cenen, vendar kompliciran in natančen računski stroj švedske izdelave pri blagajni ter prototip električnega stroja za rezanje mesnih izdelkov, ki ga je izdelala novogoriška tovarna »Gostol«. Zelo posrečeno so izdelani tudi posamezni kosi opreme. Z nekaterimi so se postavili delavci same »Preskrbe«.

Želeti je samo, da bi nekaj podobnega sčasoma dobil tudi gornji del Sežane, pa tudi nekateri drugi večji centri v občini.

R.

Deček iz Kragujevca

(Nadaljevanje s 7. strani) so to dijaki, da se uče nemščine, skliceval sem se na nemško kulturo. Kot bi me ne slišal. 'Izgini!' je zavpil. In takrat sta šla mimo mene moja najljubša dijaka, Gajič in Lukič. Bleda in tiha sta šla v koloni. Spet sem prosil nemškega častnika: 'Ustrelite mene, ta dva mlada, blede fanta pa izpustite!' Molk. 'Izpustite kogar-

koli od dijakov, namesto njega pa ustrelite mene. Ne, ne, ne prosim vas več, da ne ustrelite kogarkoli, le to mi uslišite: uvrstite v to kolono smrti tudi mene!' 'Ne!' Na častnikov znak je stopil k meni vojak in me surovo odgnal... Moji dijaki pa so počasi, tihi, blede korakali proti jami. Zarezgetali so strelji. Nič več ne vem, kaj se je dogajalo naprej. Moje sedmega razreda ni bilo več...

Dolgo časa nisem mogel priti do besede. Naposled pa sem rekel:

»Mama, šel bom v Slovenijo, tam bom na varnem.«

Mati mi je pripravila popotnico in še pred jutrom sem krenil na pot. Peš sem jo mahnil do naslednje železniške postaje in sedel na vlak. Sedaj sem tukaj.

Nemo in vsa prepadena sem ga poslušala. V glavi so se mi motale podobe o streljanju, in misli, kaj naj za tega ubogega fanta storim. Dolgo sem preudarjala, naposled pa se mi je nagnil k ušesu in zašepetal:

»Ali veste, kje so partizani? Bi mi lahko preskrbeli zvezo?«

Odšel je v partizane. Toda nikdar več ga nisem videla in tudi slišala nisem nič o njem, čeprav sem šla v partizane kmalu za njim. Morda je padel, morda tudi ne, kdo ve?

Naše trgovine ne mislijo na zimo

Čeprav nas je letošnje leto obdarovalo s podaljšanim poletjem vse do oktobra, na zimo le ne bi smeli pozabiti. Nekateri »vremena preroki« nam groze celo z vrsto prav mrzlih dni in tednov. Taka grožnja spodbuja tudi marsikatero Koprčana, da pričinja skrbeti za svojo zimsko garderobo. Ta potrebuje obleko, oni zimsko suknjo, tretji toplo perilo itd.

Spričo takih potreb bi človek menil, da so nanje mislili tudi naši trgovci, a ogled po trgovinah

OB TEDNU OTROKA V POSTOJNI

Teden otroka so tudi letos počastili v Postojni s številnimi prireditvami. Poleg dnevnega shajanja otrok v klubu DPD Svobode, kjer so jim pripovedovali pravljice, so tri otroci ogledali tudi domači film Črni biseri, na sporedu prireditve pa je bil še posebni koncert ter pohod najmlajših po zgodovinskih poteh skozi Postojnsko jamo. Društvo prijateljev mladine Postojna je imelo ob tej priložnosti svečano sejo, za zaključek Tedna pa so otrokom pripravili sprejem pri pripadnikih garnizije JLA ter vrsto športnih prireditev.

V četrtek zvečer je bilo v okviru prireditev ob Tednu otroka v Postojni še posebno predavanje za odrasle. O temi »Otrok ni kriv« je v Kulturnem domu govorila prof. Milica Berdenjeva iz ljubljanskega uredništva revije »Otrok in družina«. (ma)

Letošnja jesenska in zimska moda je za spremembo spet malce podaljšala krila in močno podčrtala naravno višino pasa. Spet je prišel v modo tudi redingot kraj s poudarjenim životom, kot vidite na naših dveh modelih jesenskih kostumov. Moda je še naklonjena asimetriji, kar poudarja z enostranskim ali poševnim zapenjanjem.

Medtem ko je precej zadovoljivo potekala krvodajalska akcija na Postojnskem in na Sežanskem, saj se je povsod prijavilo okrog 700 darovalcev krvi, se je zgodilo žal drugod, da se ni prijavil pri krvodajalski akciji nihče.

Postaja za transfuzijo krvi iz Izole zato vprašuje: **KJE NAJ DOBIMO KRI ZA OPERACIJE NAŠIH BOLNIKOVI, S ČIM VAM BOMO REŠILI ŽIVLJENJE, ČE SE BOSTE PONESREČILI, POŠKODOVALI PRI DELU?**

predvajali pred filmskimi predstavami. Aktivisti RK so tudi osebno obiskovali vse osnovne organizacije in vsa večja podjetja, tako da so si zagotovili aktivno pomoč. Največje razumevanje za akcijo so pokazali kolektivni podjetji in ustanove: Obrat Žage Belsko, Obrati Javora v Postojni, Prestranku in Pivki, LIV Postojna, Pošta Postojna, prosvetni delavci v Postojni, OKAP Postojna, predvsem pa kolektiv Gozdarske šole v Postojni, kjer se je prija-

ODDAJA KRVI

V tem tednu je bila v Ilirski Bistrici krvodajalska akcija, ki je trajala tri dni. Za oddajo krvi se je prijavilo več kot 300 ljudi. Največ prijaviteljev je bilo iz tovarne lesovinskih plošč Lesonit in tovarne Topol. J. Š.

Ob konferencah za družbeno aktivnost žena

KONFERENCE BODO SPODBUDILE NOVE ORGANIZACIJSKE OBLIKE

Konference za družbeno aktivnost žena niso samo nov način dela, ki se je izkazal kot najučinkovitejši v dosedanem delu Zveze ženskih društev, ampak bo ta način omogočil udeležbo vseh organizacijske oblike. V teh bodo dobili državljanji širše pravice, ki jim bodo omogočile spoznavanje in izpolnjevanje tistih nalog, ki posredno ali neposredno vplivajo na družbeno aktivnost žena. Ta družbeni položaj formirajo namreč zelo raznovrstni in zelo številni činitelji, kar jim daje pravico, da o njih razpravljamo na še različnejših ravneh in v še različnejši sestavi družbenih organov komune, kot je bilo to v Zvezi ženskih društev, sindikatih ali odborih SZDL.

OB POSVETOVANJU VSEH DRUŽBENIH FAKTORJEV, KI SO NOSILCI SOCIALISTIČNE IZGRADNJE

Osnovni način dela nove konference bodo posvetovanja, sestanki in razprave, njihov namen pa bo, da bodo omogočili udeležbo vsem tistim, ki iz kateregakoli stališča lahko pomagajo pri reševanju problema družbene aktivnosti žena in pri organizaciji skupnega družbenega posredovanja tam, kjer bo to potrebno. Konference za družbeno aktivnost žena niso sestavljene iz posameznih članov, ampak kot družbena tribuna omogočajo, da se v zvezi s popolnoma določenimi nalogami sestajajo predstavniki družbenih organizacij, ženskih društev, upravnih organov, gospodarskih organizacij, socialnih, zdravstvenih, prosvetnih in drugih družbenih organizacij in društev. Le na ta način bomo bolj kot do sedaj imeli družbeni položaj žena za del splošne izgradnje socializma in socialističnih odnosov.

OKRAJNE IN REPUBLIŠKA KONFERENCA PO OBČINSKIH, KI BODO DALE OSNOVO ZA RAZPRAVLJANJE IN SKLEPE

Bili smo navajeni, da so republiške skupščine in konference dajale navodila in program dela okrajnim in le-te občinskim organizacijskim enotam, zdaj pa smo zaporedje zaobrnilo. Konference za družbeno aktivnost žena se bodo začele v komunah, ki bodo tudi na tem področju postale tisto osnovno telo, ki uresničuje cilje in konkretne naloge konference. Po občinskih konferencah bodo okrajne in nato republiška konference, ki se ne bo odražala kot vodstveni in direktivni organ, ampak samo kot telo, ki beleži in vsklajuje izkušnje, gledišča in probleme, ki vplivajo na družbeni položaj žene. Prav zato pa bo prav gotovo osnovna problematika ne samo občinskih, ampak tudi okrajne in republiške konference, široko zastavljena tema o družbenem in ekonomskem položaju žene v komuni.

Vse to so vsekakor nove pobude, ki jih je nujno prinesel dosedanji razvoj.

Splošna plovba v sedmem letu starosti

Z majhno staro ladjo je pred sedmimi leti piranska Splošna plovba začela svojo dejavnost kot pomorsko podjetje. Sposobnost njenih kadrov in vztrajno delo kolektiva ter pomoč vse naše skupnosti so dvignili podjetje med največje gospodarske organizacije svoje vrste v Jugoslaviji. Danes ima splošna plovba že 16 plovnih enot dolge plovlbe s skupno nosilnostjo 156.406 ton. Primerjava starosti ladjevja kaže, da je imela leta 1960 jugoslovanska tonaža povprečno starost 16,4 leta, mednarodna 13 let, prav tako 13 let pa tudi ladjevje Splošne plovlbe, kar priča o visoki kvaleteti. S prevzemom ladje Bela krajina pa se je ta odnos še izboljšal in je zdaj povprečna starost ladjevja Splošne plovlbe 11,6 leta.

Izboljšala se je tudi povprečna hitrost ladij; ta je bila leta 1955 še 8,8 navtične milje na uro, medtem ko je danes že 12,5 milje na uro.

V letu 1960 je Splošna plovba s svojimi ladjami opravila že 4.398.764.083 ton/milj prometa za svoje stranke (v primerjavi s 334.128.620 ton/milj v letu 1955), medtem ko bo v letošnjem letu dosegla že 6.246.244.993 ton/milj prometa. Vzporedno s tem narašča seveda tudi dohodek.

Da bi lahko podjetje nemoteno opravljalo svoje delo, morajo seveda največjo skrb posvečati svojim kadrom. Doslej je šolalo ali omogočilo izpite za pridobitev potrebne strokovnosti kar 173 častnikom in 48 mornarjem. Trenutno pa imajo na višjih in visokih šolah še 59 študentov. Skrb za človeka pa se zrcali tudi v urejanju stanovanjskih razmer v kolektivu, saj je podjetje samo zgradilo 54 novih družinskih in samskih stanovanj, adaptiralo 62 ter pridobilo članom svojega delovnega kolektiva še 41 stanovanj iz splošnega stanovanjskega fonda občine.

Sicer pa se delovni kolektiv Splošne plovlbe dobro zaveda, kakšne težave in naloge ima zdaj pred seboj. V omenjeni resoluciji pravita obe politični organizaciji, da je spričo ogromnih nalog izgradnje in utrjevanja gospodarske moči podjetja bila v minulem obdobju posvečena vsa skrb največ večanju zmogljivosti, materialne osnove in poslovnih mož-

nosti, zaradi česar so bila po sili razmer nekoliko zapostavljena vprašanja družbenega standarda. Zato pa bi v tem prihodnjem obdobju največja skrb bila posvečena prav vprašanju družbenega standarda, organizacijskemu utrjevanju podjetja in analizi poslovanja. V teh problemih je še veliko rezerv, ki jih bo skušal delovni kolektiv čimbolj izkoristiti

Jadrolinija bo gradila velike ladje

Pomorsko podjetje za potniški promet »Jadrolinija« z Reke je dobila odobritev kredita za gradnjo novih potniških ladij v višini 12,5 milijarde dinarjev. S tem zneskom bo povečala svoj plovni park z nekaterimi novimi gradnjami.

Navedeni znesek je predviden za gradnjo ladij, ki bodo dovršene najkasneje do konca leta 1963. v naših ladjedelnicah. Iz gradbenega programa vidimo, da so tokrat sklenili graditi same večje ladje, ki po velikosti prekašajo tudi »Jugoslavijo«. Največja bo imela 4500 BRT in hitrost okrog 20 vozlov, prostora za 1500 potnikov in precejšen tovor. Ta motorna ladja je namenjena za turistična križarjenja po Sredozemlju. Zda ima to nalogo motorna ladja »Jedinstvo« (2600 BRT), ki bo potem vključena v ekspresno progo Reka—Split—Dubrovnik—Kotor poleg »Jugoslavije« in »Jadrana«. Tako bomo dobili vsak dan tako zvezo. Nadaljnji dve ladji bosta samo malo manjši (4000 BRT), toda povsem drugega tipa. Zgrajeni bosta za turistično-tovorno progo Trst—Reka—Pirej—Egipt namesto dosedanjih »Opatije« in »Orebiča«. Zmogljivost teh dveh bo: po 1000 potnikov in 1100 ton.

Razen navedenih ladij pa bodo zgradili še dve posebni, tako imenovani »ferry-boat« za progi Zadar—Ancona in Dubrovnik—Bari. Na vsaki bo prostora za 600 potnikov in 100 avtomobilov.

Tako bo dobilo naše potniško ladjevje 5 novih večjih enot z nad 16 tisoč tonami, nad 1000 posteljami za potnike ter 4800 potniškimi mesti. Vse te ladje bodo razvijale okrog 20 vozlov hitrosti.

v prid sebi, svojemu podjetju, občini in vsej skupnosti.

Splošna plovba Piran pa stoji, kar zadeva njeno poslovanje, trenutno pred veliko odločitvijo, kako naj v bodoče orientira svojo dejavnost: ali na linijske proge ali trampersko službo ali oboje. Od te orientacije je namreč odvisna prihodnja rast podjetja in njen položaj na lestvici jugoslovanskih pomorskih podjetij. Vsekakor bi o tem moral reči odločilno besedo Izvršni svet LS LRS, kjer zdaj o tem razpravljajo. Dejstvo je, da mora tudi slovensko pomorstvo postati del republiške ekonomike, treba ga je vključiti v zvezno reševanje in obravnavanje, kar doslej še ni prišlo prav do izraza.

Prva ladja Splošne plovlbe Martin Krpan v piranskem pristanišču

V SPLOŠNI PLOVBI PIRAN UVAJAJO NOVE ODNOS

Z novimi uspehi v praznovanje

V našem pomorskem podjetju Splošna plovba Piran so sredi živahnega dela za uvedbo ekonomskih enot in poslovanja po načelih novega gospodarskega sistema ter delitve osebnega dohodka po opravljenem delu. Kljub temu, da ima pomorstvo kot gospodarska panoga določene specifične pogoje, ki ponekod otežkočajo prehod na novi način gospodarjenja in delitve dohodka, tudi v tem podjetju obstajajo vsi pogoji za uresničitev postavljenih načrtov in uvedbo tega novega načina gospodarjenja. Sindikalna organizacija in Zveza komunistov sta kot najpomembnejši politični sili v podjetju že precej storili v pripravih za te spremembe. S posebnim priporočilom vsemu delovnemu kolektivu v obliki resolucije sta nakazali najvažnejša

vprašanja in probleme, ki bi jih bilo treba ob tem rešiti. Predvsem ugotavljata, da sta za nove odnose najvažnejša pravilnika o formiranju, pristojnosti in delu ekonomskih enot ter o delitvi osebnih dohodkov. Z resolucijo sta organizaciji predvsem odklonili vsakršno predstavniško upravljanje in se izrekli za neposredno delavsko samoupravljanje v okviru ekonomskih enot, pri katerem bodo sodelovali prav vsi člani delovnega kolektiva. Zaradi specifične dejavnosti, s katero se podjetje ukvarja, pa se ob tem še poveča vloga osrednjega delavskega sveta kot koordinatorskega dela ekonomskih enot in zastopnika interesov podjetja kot celote nasproti poslovnim partnerjem in izvajanju gospodarske politike podjetja nasploh. Prenašanje pri-

stojnosti na ekonomske enote po eni strani zmanjšuje operativnost organov uprave podjetja, zato pa prednje postavlja vrsto novih nalog, predvsem vskladitev tehnike poslovanja ekonomskih enot.

Organizaciji sta še opozorili kolektiv, naj pri sprejemanju novih pravil o delitvi osebnega dohodka pazi na to, da ne bi uzakonili na eni strani našemu gospodarstvu zelo škodljivih uravnilovskih načel pri dodeljevanju osebnega dohodka in da ne bi na drugi strani šli v prevelike razpone med najvišjimi in najnižjimi prejemki, kar je prav tako škodljivo.

V podjetju so prepričani, da bodo načela gospodarjenja uveljavili že do konca tega leta, vendar pa ostaja kolektivu le malo časa še in je zato v teh dneh kaj živahno vrenje, polno razpravljanja, izmenjave mnenj in kresanja predlogov tako v Piranu kot tudi po vseh plovnih enotah Splošne plovlbe — se pravi, praktično po vsem svetu.

POJACAN TEMPO IZGRADNJE SOVJETSKJE TRGOVSKE MORNARICE

V Sovjetski zvezi so se odločili za nabavo trgovskih ladij tudi izven okvira 7-letnega izgrajevalnega načrta. Po nabavi našega tankerja, ki so mu dali ime »Trud« (25.000 ton nosilnosti), so nabavili v Italiji nov tanker 32.000 ton nosilnosti in mu dali ime »Giuseppe Garibaldi«. Pogajajo se za nabavo cele serije 5 nadaljnjih tankerjev po 35.000 ton in 4 potniških ladij po 14.000 BRT. V najnovjšem času pa so sklenili pogodbe tudi z našimi ladjedelnicami, in sicer za 16 velikih tankerjev in 10 drugih čez-oceanskih tovornih ladij. Nadalje gradijo večje število potniških in tovornih ladij ladjedelnice v Holandiji, Finski, Japonski, Vzhodni Nemčiji in Poljski. Ruska trgovska mornarica naj bi imela konec sedemletke okrog 10 milijonov ton morskega ladjevja,

Naučiti dobro postreči

Lahko rečemo, da je to osnovno vodilo gostinske šole, ki je v torek, 10. oktobra 1961, začela s poukom v Piranu. Šola sta organizirala Gostinski šolski center in Gostinska zbornica za okra: Koper s pomočjo in ob velikem razumevanju lokalnih faktorjev v

Piranu ter gradbenega podjetja »Pionir« iz Novega mesta, ki je odstopilo za šolo v najem svoj počitniški dom v Piranu.

Po besedah ravnatelja nove šole za gostince Mihe Grande je šola tako rekoč v idealnih prostorih, ker združuje v isti stavbi predavalnice, učilnice za praktične vaje ter internat. 48 prijavljenih gojencev iz najrazličnejših gostinskih podjetij vsega okraja bo lahko tako deležno intenzivnega pouka, ki po eni strani omogoča, da bo vsak letnik zaključil razred že s semestrom, po drugi strani pa ne dopušča gojencem preveč prostega časa, kar ima mnogokrat kvarne posledice.

Kakor znano, je šola delovala preteklo leto v prostorih hotela »Galeb« v Kopru, kjer pa niti prostori niti okolica niso ustrezali. Po proučitvi raznih možnosti je ObLO Piran, ki se je zaradi zelo razvitega gostinstva že prej močno zavzemal za to, da pride gostinska šola na področje piranske občine, predlagal sedanjo rešitev. V novi šoli bodo gojenci v dveh letnikih dosegli stopnjo kvalificiranega gostinskega delavca, in sicer po sedanjem učnem programu bodisi natakarja, kuharja ali vratarja. Prvi razred bo redovan med poukom, gojenci drugega razreda pa bodo morali opraviti zaključni izpit. Učni program obsega razen strokovnih predmetov (gostinstvo, strežba, kletarstvo, kuharstvo, blagoznanstvo itd.) tu-

di tuje jezike (nemščina, italijanščina, francoščina), turistično geografijo, splošno o turizmu, družbeno ekonomiko, etiko in higieno. Pri praktičnih vajah v kuharstvu in strežbi bodo postreženi tudi abonenti, katere bo šola sprejela s prvim novembrom (določen ožji krog takih ljudi, ki bodo jemali prizadevanja pa tudi nerodnosti gojencev z razumevanjem in bodo s svojimi pripombami v primerni obliki prispevali k vzgoji in strokovni usposobitvi gojencev, ne pa da bi jim z nerganjem jemali veselje do šolanja in dela ali kako drugače kvarno vplivali nanje.)

Enr. izmed znanih trojčic BBB Splošne plovlbe Piran — motorna ladja Bled — naklada v novem koprskem pristanišču tovor za New York in druga severno-ameriška pristanišča, kamor Splošna plovba vzdržuje z ladjami Bled, Bohinj in Bovec redno linijsko zvezo

Delovni kolektiv
gostinskega podjetja

M E T R O P O L
v Piranu

z obrati: **HOTEL METROPOL** z restavracijo;
HOTEL SIDRO z restavracijo in buffetom
v Piranu;
EXPRESS BAR v Portorožu

prisrčno čestita vsem svojim gostom in ostalim prebivalcem občine k prazniku piranske komune. Priporoča tudi za naprej svoje usluge in želi vsem mnogo uspeha pri delu, v osebnem življenju pa veliko sreče in zdravja!

Za 15. oktober — občinski praznik piranske komune iskreno čestita delovni kolektiv pomorskega podjetja

Splošna plovba, Piran

in želi vsem prebivalcem občine, še posebej pa vsem delovnim kolektivom, organizacijam in organom oblasti ter vsem upravljavcem in proizvajalcem v občini Piran obilo uspeha pri delu in osebnega zadovoljstva!

Vse usluge le niso - usluge

(Nadaljevanje s 3. strani)

prilagodijo potrebam turizma, saj je na primer samo menjalnica podjetja SAP v Portorožu kupila v sezoni tedensko za več kot 4 milijone dinarjev deviz.

Se večji interes bodo morali pokazati za ureditev in boljšo organizacijo poslovanja menjalnic večji hoteli. V Kopru, na primer, je menjalnica v hotelu Galeb, potrebe pa kažejo na ureditev menjalnice v hotelu Triglav itd.

Kino

KOPER: 13., 14. in 15. oktobra ameriški barvni film SEDMO SINBADOVO POTOVANJE, 16. in 17. oktobra francoski VV film VROČI ASFALT, 18. in 19. oktobra sovjetski film MUMU. IZOLA: 13. oktobra nemški film DANES SE POROČI MOJ MOŽ, 14. in 15. oktobra ameriški barvni film POSNEMANJE ŽIVLJENJA, 16. in 17. oktobra sovjetski film MUMU, 18. in 19. oktobra ameriški barvni CS film OVČAR.

ŠKOFIJE: 14. oktobra sovjetski film MUMU, 15. oktobra francoski VV film VROČI ASFALT, 17. oktobra ameriški barvni CS film OVČAR, 19. oktobra ameriški barvni film V POMLADI ŽIVLJENJA.

ŠMARJE: 14. oktobra francoski VV film VROČI ASFALT, 15. oktobra sovjetski film MUMU, 18. oktobra ameriški barvni film V POMLADI ŽIVLJENJA. SEZANA: 14. in 15. oktobra ameriški CS film ČAJNICA, 17. in 18. oktobra jugoslovanski film PRVI MESCAN MALEGA MESTA, 19. in 20. oktobra italijanski CS film DANAŠNJA DEKLETA.

POSTOJNA: 14. in 15. oktobra jugoslovanski film VOHUN X 25 POROČA, 17. in 18. oktobra jugoslovanski film KOŠČEK MODREGA NEBA, 19. in 20. oktobra jugoslovanski film MARTIN V OBLAKIH.

PIVKA: 14. in 15. oktobra jugoslovanski film DOBRO MORJE, 18. oktobra ameriški barvni film VREMENAR.

PRESTRANEK: 15. oktobra francoski CS barvni film TAMAGO, 18. oktobra jugoslovanski film DOBRO MORJE.

Mali oglasi

KUPIM 4 nove kompletne bate »Fiat« Topolino B, premera 53,2. Ponudbe pošlji MOM J. Sp. Poljskava 50, Pragersko.

PRODAM skoraj novo kombinirano sobo — kavč, trodelna omara, mizica, 3 naslonjači. — Ponudbe na Industrijsko kovinarsko šolo, Koper — tajništvo.

PRODAM mlade papige. Naslov v upravi lista.

ZAMENJAM komfortno 3-sobno stanovanje v Piranu za enakovredno v Kopru. Poizve se: Mimi Bratina, Piran, Ul. IX. korpusa št. 10.

PRODAM originalni Puch prtljajnik za motorno kolo Tomos-Galeb S 150. Naslov v uredništvu lista.

ZA JESEN IN ZIMO DOBITE NAJCENEJE V »MAGAZZINI ALLA STAZIONE«, Trst, Ulica Cellini št. 2, nolog železniške postaje, veliko izbiro konfekcijskih izdelkov. Odjemalci s propustnico imajo poseben popust.

INTERTEXTIL, Trst, ulica S. Nicolò št. 30, nudi bogato izbiro vsakovrstnih tkanin, vse vrste dežnih plaščev »Super Nylon«, vetrnih jopičev, bund, raznovrstnih pletenin. TEKSIL za krila in izgotovljena krila TERITAL, odeje, perilo za ženske, ženske in moške volnene puloverje, srajce, kravate, nogavice, dežnike itd. po najnižjih dnevnikih cenah.

»VESPAGENZIA« Trst, ulica S. Francesco 44, izvaja v vse države najnovejše modele »Vesp«. Na zalogi ima veliko izbiro rabljenih V e s p in tovornih motornih triciklov.

SLABA USLUGA POČITNIŠKIH DOMOV

S tem, da sprejemajo počitniški domovi pod svojo streho (seveda na celotno oskrbo) tudi tuje, delajo bore slabo uslugo našemu turizmu. Nizka oskrbnina, ki jo tuji plačajo z našim denarjem (resnici na ljubo: tuje valute so se polakomnili tudi nekateri upravniki domov), pomeni na eni strani odtegotanje gostov našim hotelom, na drugi strani pa ta pojav obsojajo delovni kolektivi, ki so si povečini za lastnim samoodpovedanjem uredili svoje počitniške domove. Izkoriščenost kapacitet v počitniških domovih je seveda problem zase. Stanje se tudi letos ni prav nič spremenilo, tako da postaja borna izkoriščenost počitniških domov že akuten problem domačega oziroma delavskega turizma.

Teško bi našli na tem omejenem prostoru še vrsto drugih

negativnih pojavov, ki hromijo naš turizem. Vzporedno z večjim dotokom tujcev (samo letos je do 25. septembra obiskalo naš okraj 50.358 tujih turistov) se seveda veča tudi moralna in materialna škoda, ki jo v novih pogojih gospodarjenja in upravljanja nosijo predvsem gostinski kolektivi sami.

— o —

Svet za notranje zadeve in občo upravo OLO Koper je v zvezi z letošnjimi (slabimi) izkušnjami in pojavi, ki so postali že resen problem predvsem ob naši obali, sprejel vrsto sklepov, katerih uresničitev je naložena vsem pristojnim organom občin ter okraja. Nezdramim razmeram v našem turizmu in gostinstvu pa bodo morali bolj dosledno kot doslej napovedati boj tudi kolektivi teh podjetij in jih bo treba začetni reševati že sedaj. (bb)

ROKOMET

Za zdaj na čelu Pirančani

V soboto in nedeljo so igrali tretje kolo okrajne rokometne lige. V središču pozornosti je bila tekma med TVD Partizan I in TVD Koper. Igra je bila hitra, ostra in borbeno. Igra Pirančanov je nekoliko hitrejša v protinapadih, razen tega pa so bili tudi bolj precizni pri streljanju na gol, zato ni nič čudnega, da so morali Koprčani kloniti.

IKS je dosegel v preteklem letu drugo mesto v lestvici, danes pa ne predstavlja več resne nevarnosti za svoje nasprotnike. Večina starih igralcev je namreč ob koncu šolskega leta zapustilo zavod, pomlajeno moštvo pa se še ni vigralo. Hočeš nočeš se morajo zadovoljiti z mestom v drugi polovici lestvice.

Na tekmovalju je prijetno iznenadila ženska ekipa TVD Piran II, ki je v dveh zaporednih tekmah premagala ekipo ESS in Učiteljske. Ekipo sestavljajo same mlade igralke, ki so učenke osnovnih šol. Svojo telesno šibkost so nadomeščale z borbenostjo in požrtvovalnostjo.

Rezultati, moški:
ESS : IKS 28 : 19
TVD Piran II : TVD Koper 10 : 7
TVD Piran II : Gimnazija 12 : 14.
Tekmo med Izolo in Učiteljskem bodo odigrali med tednom. TVD Koper II je bil prost.

Lestvica:
TVD Piran I 3 tekme 6 točk
ESS Koper 3 tekme 6 točk
TVD Izola 2 tekmi 2 točki
Učiteljske 2 tekmi 2 točki
TVD Koper 3 tekme 2 točki
IKS Koper 2 tekmi 2 točki
Gimnazija 3 tekme 2 točki
TVD Koper II 2 tekmi brez točk
TVD Piran 2 tekmi brez točk

Rezultati, ženske:
ESS Koper : TVD Piran II 5 : 9
TVD Koper II : Gimnazija 2 : 3
TVD Piran II : Učiteljske 5 : 4

Ribica prosila je...

Ne samo prelepe Skočjanske jame z velikim grozdom netopirjev, Divaško jamo, Vilenico in Labodnjico, vsako s svojimi svojstvenimi čari, neštete jame z divjimi golobi, elegantne lipiške konje in pravi teran — še marsikaj drugega in čudovitega ima ta Kras, ki ga pišemo z veliko začetnico. Pa kaj bi se hvalili daleč naokoli. Komur je do kraških lepote, zanimivosti in dobrot, naj si jih pride ogledat in morebiti okušati. Ne bo pa dobrodošel tisti, ki bi hotel te lepote in zanimivosti kar za sebe in za svoj žep. K sreči je večina lepote takih, ki se ne dajo odnesti ali odpeljati. Sicer bi bili Kraševci že za marsikaj prikrajšani. So namreč (in so bili tudi v preteklosti) na svetu taki ljudje, ki bi zaradi svojih računov pustili Kraševce kar na cedilu.

Naj vam povem kratko zgodbe. Ste že slišali o majhnih ribicah, bele in rdeče, rdeče-bele in črne, sive-rdeče-črne in kdo ve še kakšne barve? Morda ste jih celo videli v va- zah, bazenih itd. Ste se vprašali, od kod so? Pridite in videli jih boste v skoraj vsakem kraškem kalu. Od tod so romale in še vedno romajo v daljni svet. Toda, če pridete, ne nosite s seboj ribiških mrež. Tako obo- rožen je ondan prišel oz. se pripeljal v Stenje P. I. - M. ki stanuje v Kopru, Velika vrata št. 30 in je lastnik osebnega avtomobila Fiat 1100 z evidenčno tablico KP 15-12. Njemu je bilo za mreže lahko, saj dela v ustreznem podjetju.

Vendar ne skušajte ga posnemati s kakšnimi lastnorodno izdelanimi pripravami. Domačini bi vam hudo zamerili. Tudi njemu so, ko so videli v avtomobilu in okrog kala polne po-

Lestvica:

TVD Piran II 4 točke
TVD Koper II 2 točki
Učiteljske 2 točki
ESS 2 točki
Gimnazija 2 točki.

»E«

Prvenstvo gimnazije v rokometu

Na koprski gimnaziji imajo športne dneve dobro pripravljene. Na vsak športni dan tekmujejo v drugi športni panogi. V tem mesecu so priredili športna tekmovanja v rokometu za moške in ženske. Glavna tekme za prvo mesto sta bila III. in IV. razred. Oba razreda sta prikazala lepo in borbeno igro. V prvem polčasu je bila opazna rahla premoč IV. razreda, toda v drugem polčasu je vzel III. razred iniciativo v svoje roke in z dvema goloma razlike zmagal. Najuspešnejši strelec na tekmi je bil Tič, ki je dal 10 golov, pri čemer su Siličeva, ki je dala 8 golov.

Lestvica — MOŠKI:

III. razred 2 2 0 0 26:9 4
IV. razred 2 1 1 0 35:9 2
II. razred 2 1 1 0 6:17 0
I. razred 2 0 2 0 4:34 0

LESTVICA — ŽENSKE:

II. razred 2 1 0 1 9:5 4
IV. razred 2 1 0 1 8:7 4
III. razred 2 1 1 0 7:3 2
I. razred 2 0 2 0 0:9 0
V.

NOVE knjige

HANS KADES — LJUDJE V SOMRAKU. Izdala založba Obzorja. Roman je družbeno kritično delo, ki na ozadju povojnih razmer slika moderne človeka v spopadu s sodobnimi problemi, kakor se javljajo v današnji družbi na Zahodu. Roberta Herkerja po nedolžnem obsodijo na dve leti zapora. Prej poln vere v dobro, postane sedaj nihilist. Brž ko je spet na svobodi, začne uresničevati dve svoji misli: svojo pot navzgor in maščevanje. In res se Robert s svojo brezobzirnostjo pomika vedno više po družbeni lestvici. Naposled sreča dekle, ki jo je usoda prav tako prizadejala kakor njega samega. Skupaj sta premagala nezaupanje do ljudi ter našla pot iz somraka spet v pozitivno življenje. Delo je prevedla iz nemščine Germa Hafner.

KAREL ESKEKUND: Glava v torbi. Izdala Mladinska knjiga. Novinarja in svetovnega popotnika Karla Eskelunda poznamo Slovenci že po njegovi knjigi »Moja žena Kitajka«. Nemirna potovalna žilica mu ne da nikoli miru. Vedno potuje in potem napiše knjigo. V tej knjigi, ki je v ZDA doživela velik uspeh, je opisal svoje vtise in svoje ter tuje doživljanje v državah Južne Amerike. Knjiga ni navaden potopis, marveč je kar roman o potovanju. Napisana je prijetno, s humorjem in tako zanimivo, da jo bralec hočeš nočeš mora brati z zanimanjem. S pisateljem vred bo doživljal njegove pustolovščine, nevšečnosti in tudi prijetnosti.

Delovni kolektiv Komunalnega podjetja

PEKARNA IN SLAŠČIČARNA
v Piranu

iskreno čestita vsem svojim poslovnim prijateljem in odjemalcem k občinskemu prazniku piranske komune in tudi za naprej vsem priporoča svoje kvalitetne izdelke v lastnih prodajalnah in poslovalnicah v Piranu in Portorožu

Vsem občanom želi ob tej priložnosti mnogo uspeha pri delu in obilo osebnega zadovoljstva!

Komisija za štipendije TOVARNE MOTORNH VOZIL TOMOS V KOPRU

r a z p i s u j e

po sklepu upravnega odbora z dne 4. 10. 1961 naslednje štipendije:

4 štipendije za šolanje na tehn. srednji šoli za strojno stroko,

2 štipendiji za študij na ekonomski fakulteti,

2 štipendiji za šolanje na ekonomski srednji šoli.

Prednost imajo dijaki oz. študenti višjih letnikov in otroci članov kolektiva.

Interesenti naj vložijo prošnje do 30. oktobra t. l. na kadrovsko službo podjetja.

Na osnovi 245. člena zakona o javnih uslužbencih (Ur. l. FLRJ, številka 53-664/57) in v skladu s Pravilnikom o izvajanju razpisov uslužbenschih mest za učno in vzgojno osebje (Objave sveta za šolstvo LRS, št. 2., od 1. V. 1958)

R A Z P I S U J E

Komisija za razpis učnega in vzgojnega osebja pri občinskem ljudskem odboru Piran

MESTO RAVNATELJA NA POMORSKI SREDNJI ŠOLI V PIRANU

Pogoj: profesor s pomorsko izobrazbo.

Kandidati naj pošljejo prošnje Razpisni komisiji pri občinskem ljudskem odboru Piran do 15. oktobra 1961.

Komisija za sklepanje in odpovedovanje delovnih razmerij pri Industriji plastičnih mas in umetnih smol »IPLAS« Koper razpisuje prosto delovno mesto

B L A G A J N I K A

Pogoj: srednja strokovna izobrazba z večletno prakso in znanje knjigovodstva ter nepoprečnost — nekaznovanost.

Nastop službe takoj. Mesečni prijemki po pravilniku o delitvi osebnih dohodkov.

Interesenti naj pošljejo pismene ponudbe s kratkim opisom dosedanj zaposlitve na upravo podjetja.

Razpis velja do zasedbe delovnega mesta.

ČP 'DELO'
podružnica Koper

sprejme raznašalko

za raznašanje časopisa
v Semedeli

Obvestilo

ŠOLSKI CENTER KOVINAR-SKE STROKE V KOPRU organizira tudi letos pripravljalni tečaj za vpis na Fakulteto za strojništvo. Kandidati naj vložijo prijave, kolkovane s 50 dinarji, na gornji naslov do 20. oktobra 1961.

ŠOLSKI CENTER KOVINAR-SKE STROKE V KOPRU organizira v tem šolskem letu tečaj za teoretični del izpita za dosego kvalifikacije in visoke kvalifikacije v kovinarski stroki. Kandidati naj vložijo prijave, kolkovane s 50 dinarji, na gornji naslov do 20. oktobra 1961.

Naročite

SLOVENSKI
JADRAN

svojcem v tujini

NOGOMET

Pa je žoga res okrogla...

NK TOMOS (Koper) : NK JADRAN (Dekani) 3:2 (1:1)

V Dekanih je v ponovljeni tekmi prvega kola (prva tekma se je končala z rezultatom 2:2) NK Tomos srečno pobral obe točki in s tem postal najresnejši kandidat za osvovitev naslova jesenskega prvaka.

Za gostovanje NK Tomos je vladalo v Dekanih veliko zanimanje. Kljub grozeči nevihti se je zbralo na igrišču več kot 500 gledalcev. Začelo se je hitro in ostro — prava prvenstvena tekma. Domači so takoj vzeli pobudo v svoje roke, tako da je imel vratar Favento večkrat priložnost, pokazati svoje znanje. Redki napadi NK Tomos so se razbijali ob čvrsti obrambi domačih. Vendar je Kavalič v enajsti minuti zaradi nespornazuma obrambe prvič potresel mrežo in povedel NK Tomos v vodstvo. Domači so se zagrizeno vrgli v boj in pritisnili nasprotnika na njegovo polovico igrišča. V 20. minuti je obramba NK Tomos grobo zrušila Prašnikarja v kazenskem prostoru. Sodnik Milivojevič je bil prisiljen pokazati na belo piko. Strelec je bil Prašnikar, vendar je Favento njegov strel lepo ubranil. Tudi neizrabljena enajstmetrovka domačim ni vzela poguma. Še z večjo močjo so jeli oblegati vrata Koprčanov. Končno jim je uspelo v 37. minuti rezultat izenačiti. Z neubranljivim volley udarcem je dosegel gol Pečarič.

Drugi polčas se je začel ob hudem nalivu. Domači so ob navdu-

šujočem bodrenju nevarno napadli. V deveti minuti je Prašnikar z ostrim udarcem povedel NK Jadran v vodstvo — 2:1. Po tem голу so igralci NK Tomos popustili. Vse je kazalo, da jih bo doletela podobna usoda kakor NK Tabor in NK Postojna, ki sta morala pustiti v Dekanih obe točki. Vendar bi nogomet ne bila zanimiva igra, če ne bi prišlo do nenadnih obratov. V 30. minuti je namreč Kavalič v enem izmed redkih protinapadov izenačil. Po tem se je igra umirila in doterdanja premoč Dekančanov je začela plahneti. Zadnje minute so potekale v znaku Tomosove premoči. Igrali so zadnjo minuto tekme. Pogačnik je izvajal stranski aut. Kavalič je pravilno ocenil let žose, ji spremenil smer in že je obtičala v mreži. Presenečenje je bilo veliko — presenečeni so bili gledalci, domači igralci in tudi gostje. Bilo je to 6 (!) sekund pred koncem tekme.

V dosedanem prvenstvu je bila to najboljša igra. Pri NK Jadran so se odlikovali vratar Zadnik, v napadu pa Milič, Pečarič in Prašnikar, pri NK Tomos pa vratar Favento, Gombač, Kavalič in zlasti požrtvovalni Pogačnik. Sodnik Milivojevič je sodil odlično, po vsej verjetnosti najbolje, odkar sodi v okrajni ligi.

V nedeljo bi morali odigrati tudi tekmo med NK Delamaris in NK Sidro. Tekmo bodo ponovili

v celoti in ne samo preostalih 8 minut. Datum ponovljene tekme še ni točno določen.

LESTVICA PO V. KOLU:

Tomos	5	5	0	0	20:6	10
Delamaris	4	3	1	0	13:4	7
Sidro	4	2	1	1	12:4	5
Jadran	5	2	1	2	8:8	5
Tabor	5	1	1	3	13:13	4
Postojna	5	1	1	3	11:11	3
Il. Bistrica	5	1	0	4	8:23	2
Pivka	5	1	0	4	1:17	2

V nedeljo, 15. oktobra, bodo igrali VI. kolo. Najzanimivejši tekmi bosta v Sežani (NK Tabor : NK Tomos) in v Izoli (NK Delamaris : NK Jadran).

A. G. Moštvo koprškega nogometnega kluba Tomos bo verjetno ostalo na vrhu

OB KONCU KOŠARKARSKSE SEZONE 1961 V KOPRSKEM OKRAJU

Premalo načrtnosti v vadbi

Ceprav je do konca leta na sporedu še nekaj priložnostnih turnirjev, je košarkarska sezona pod domačimi koši v glavnem pri kraju.

Tradicionalno tekmovanje v koprski okrajni ligi je bilo letos sicer živahno, vendar se opaža, da kvaliteta igre vztrajno stagnira. Vzrokov je več. Primanjkuje strokovnih vadiateljev in rekvizitov, moštva pa se tako hitro prenavljajo z mladimi in neizkušenimi igralci, da je ob pomanjkanju sistematične vadbe skoraj nemogoče pričakovati od njih kaj več, kot da se v iskanju športnega razvedrila in točk brezglavo podedo od koša do koša.

Ne popolna lestvica letošnjega prvenstva je naslednja:

Postojna	8	7	1	536:277	14
Koper	7	4	3	316:280	8
Sežana	7	3	4	400:417	7
Piran	7	3	4	292:324	6
Bistrica B	7	1	6	172:415	2

V prvenstvu so pokazali daleč najperspektivnejšo igro mladi Postojnčani. K sedmim zmagam jim je mnogo pomagal trener Walas, rezultati začete načrtnosti v vadbi pa bodo gotovo kmalu rodili še lepše sadove. Partizan iz Koprca, do nedavnega največji favorit v ligi, je kljub ojačanju postave v drugem delu prvenstva močno popustil. Kot kaže, ga je močno iztiril predvsem poraz v Piranu.

Letošnje prvenstvo so nedvomno najbolj osvežili Sežančani, ki svoje vrste vztrajno množijo s pionirji. Če bi moštvo oskrbeli s trenerjem, bi se ob borbenosti, kot jo kažejo na vseh tekmah, kmalu prebili k vrhu. Medtem pa so Pirančani izrazito moštvo presenečenj. Po gladki zmagi nad tako močnim moštvom kot je Koper, znajo že sedem dni pozneje katastrofalno izgubiti s Sežano. Če jim bo uspelo svojo formo z rednimi treningi vsaj malo ustaliti, bodo v hipu najresnejši kandidat za prvaka. Moštvo, s katerim se je izven konkurence letos predstavljval Partizan iz Ilirske Bistrice, je bilo najmlajše v ligi. Zato tudi ni moglo računati na večji izkupiček, kot ga je doseglo.

Kot je videti iz lestvice, nista

upoštetih še dve tekmi. Težko je verjeti, da bi Bistričani odpotovali v Piran, kar jih bo stalo dve točki in 20:0 p.f. Medtem pa so tekmo Koper—Sežana že odigrali. Zmagal je Koper, vendar so vložili gostje protest, ker je v moštvo zmagovalcev igral tudi neprijavljeni igralec. Komisija OZTV za košarko v Postojni je prepusila rešitev protesta tekmovalni komisiji KZS in ni izključeno, da bo Koper izgubil z 20:0. V tem primeru bodo imela kar tri moštva po osem točk.

Od prireditve, ki jih bodo košarkarji našega okraja igrali še letos, velja omeniti predvsem mladinsko prvenstvo v Piranu ter priložnostni turnir članov za 29. november. Ta turnir bo odslej zamenjal vsakoletno primorsko prvenstvo članskih ekip. (ma)

KOŠARKA

Klonili so pred boljšim

BRANIK (Maribor) : ILIRSKA BISTRICA 41:24 (23:9)

V 18. kolu republiške moške košarkarske lige sta se v Mariboru pomerili ekipi Branika in Ilirske Bistrice. Zmagali so Mariborčani. Dež, ki je neprestano lil, ter težka in spolzka žoga nista omogočala hitre igre, ki je

glavno orožje Bistričanov. V tej tekmi ni odločilo tehnično znanje, marveč fizična premoč. S tem porazom se je Il. Bistrica pomaknila na peto mesto, vendar ima še precej možnosti, da svoj položaj v lestvici popravi.

Lestvica je sedaj takšna:

Ilirija	17	15	2	992:842	30
Tivoli	17	13	4	1184:900	26
Svoboda	18	13	5	1112:982	26
Branik	17	12	5	873:762	26
Il. Bistrica	18	12	6	1074:974	24
Moste	16	8	8	748:854	16
Proletarec	16	5	11	828:896	10
Jesenice	17	5	16	839:954	10
Šk. Loka	17	4	13	950:1015	8
Medvode	17	4	13	816:1063	8
Šoštanj	17	3	14	759:977	6

POSTOJNA—VRHNIKA 61:40

Ker prejšnji teden zaradi manjših zapletov s protesti še ni bilo kvalifikacij za vstop v I. republiško košarkarsko ligo, je Partizan Postojna povabil v nedeljo v goste košarkarje Partizana iz Vrhnike.

Prijateljska tekma se je v slabem vremenu in pred sto gledalci končala s prepričljivo zmagom Postojne z 61:40 (36:24). Za Vrhniko sta bila najuspešnejša Kraševc (12) in Kuček (10), za Postojno pa Lipovž (24), Zmak (18) in Tavčar (12). Tekmo je sodil Vižin. (ma)

ODBOJKA V POSTOJNI

V pripravah na drugi del okrajnega prvenstva v odbojki je Partizan Postojna odigral med tednom prijateljsko tekmo z moštvom domače garnizije JLA. Zmagal je Partizan s 3:1.

ODBOJKA

Ob koncu jesenskih tekmovanj

I. republiška liga za članice — zahodna skupina

Rezultati zadnjega kola: Jesenice : Triglav 3:2, Sežana : Novo mesto 3:0.

Lestvica:					
Novo mesto	8	6	2	20:12	12
SEŽANA	8	5	3	17:17	10
Kamnik	7	4	3	17:12	8
Jesenice	7	2	5	13:17	4
Triglav	8	2	6	13:20	4

Do konca jesenskega dela manjka še tekma Kamnik : Jesenice.

Z uvrstitvijo Sežančank smo zadovoljni, saj so v času tekmovanja dokazale, da sodijo med najboljše ženske ekipe v Sloveniji in bi si zaslužile prvo mesto v svoji skupini, kar so dokazale z lepimi in uspešnimi igrami proti ekipam Novega mesta in Kamnika.

Za Sežano so uspešno nastopale Guštin Breda, Peča Anica, Kralj Magda, Ferjančič Jelka, Hreščak Nadja, Trebec Nerina, Orel Majda, Kinzeze Miranda, Bernetič Anica, Sterle Minka, Matelič Boža, Ravbar Adrijana, Mevla Jadranka, Colja Majda, Zalokar Marjanca in Zokil Ada.

Od ekipe Sežane pričakujemo v prihodnjem letu tak ali pa še večji uspeh, ker so si letos pridobile nekaj tekmovalne rutine. Stalnost in dobro formo pa lahko pričakujemo tudi zaradi starosti igralk, katerih povprečje je blizu 18 let in imajo zato pred seboj še več let za uspešne nastope. Tako, da je vprašanje kvalitete samo v kakovosti in rednosti treningov.

II. republiška liga za člane — zahodna skupina

V nedeljo je bilo na sporedu predzadnje kolo, v katerem sta se pomerili v Ljubljani ekipi Izole in Tegrada. Zaradi deževnega vremena je bila tekma odigrana v Tegradovi telovadnici, kar je bilo v prid vodčji ekipi — Tegradu. Tekma se je končala z zmagom domačinov 3:0, kar pa ni slika dogodkov na igrišču. Izidi posameznih setov 15:10, 15:13 in 15:11 nam povedo, da je bila igra zagrizena in skoraj enakovredna, čeprav je bil Tegrad absolutni favorit (v trinajstih tekmah je izgubil samo 2 seta).

Rezultati 12 kola: Kropa : Izola 3:2, Triglav : Zirovnica 2:3. Tekma med Zirovnico in Tegradom se ni odigrala zaradi nespornazuma in se bo ponovila.

Lestvica:					
Tegrad	11	11	0	33:2	22
Iropa	12	9	3	29:13	18
Olimpija	11	8	3	27:13	16
Zirovnica	11	6	5	20:20	12
Crnuče	11	6	5	20:20	12
IZOLA	12	3	9	14:31	6
Trebnje	11	2	9	13:29	4
Triglav	12	1	11	13:34	2

V zadnjem kolu bo Izola gostovala v Zirovnici.

OKRAJNA LIGA

V nedeljo je bila ponovljena tekma okrajne lige — spodnja skupina med TVD Partizanom Koper in TVD Partizanom Jelšane. Tekma je bila odigrana v Sežani in se je končala z zmagom Jelšan 3:1 (15:9, 15:11, 6:15 in 15:11). Sodil je dobro Edo Velkavrh iz Sežane.

Po končanem tekmovanju je v spodnji skupini vrstni red naslednji: Izola II 10 točk, Jelšane 8, Koper 6, TOMOS 0 točk.

V nedeljo je bil na sporedu tudi turnir gornje skupine v Prestranku, ki sta se ga udeležili samo ekipi TVD Partizana Postojna in Prestranka. Tekma se je končala z zmagom Postojne s 3:2. Po končanem jesenskem delu imata Postojna in Prestranek po 10 točk, Elektro Sežana 2 točki in Pivka 0 točk.

Da bi dobili okrajnega prvaka, ki se bo udeležil kvalifikacij za vstop v II. republiško ligo, bo prirejen turnir prvo in drugo plasiranih ekip iz obeh skupin. Ker se Izola II ne more udeležiti kvalifikacij, bo o udeležencih finalnega turnirja odločila komisija za odbojko. Iz gornje skupine se ga bosta udeležila Postojna in Prestranek, iz spodnje pa Izola II in Jelšane ali pa Jelšane in Koper.

Lestvica obeh skupin bo objavljena v prihodnji številki. db

Go-cart osvaja našo mladino

Več sto gledalcev — predvsem mladine — je pretleklo nedeljo z velikim zanimanjem sledilo prvega propagandnemu tekmovanju malih vozil, tako imenovanih GO-CART, v organizaciji Avto-moto društva Koper na Trgu revolucije v Kopru. Namen te prireditve je bil, seznaniti našo mladino z novo

športno panogo v avto-moto športu, ki ne stremi za velikimi hitrostmi, temveč zahteva od voznika vozila določeno znanje in spretnost, gledalcem pa nudi obilo športnega užitka.

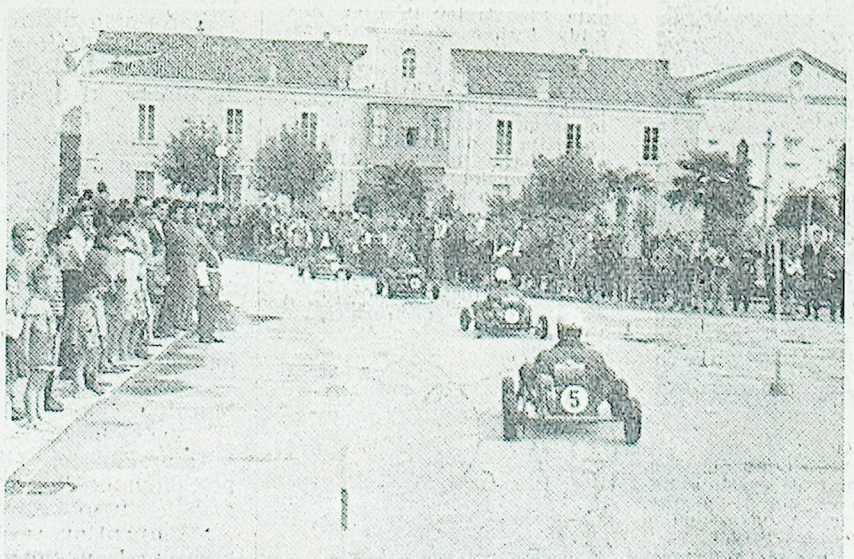
Nastopilo je 12 vozil, ki so med seboj tekmovala po izločilnem sistemu, v finalnem teku pa je za-

sedel 1. mesto Drago Černač, 2. mesto Drago Furlan in 3. mesto Rudi Mozetič.

Vozila je izdelalo društvo v svoji delavnici po predpisih mednarodne avtomobilske federacije (FIA). Za pogon uporabljajo Tomosov motor UMO-05 s 50 ccm, lahko pa dosežejo do 55 km na uro. Vozilo je sestavljeno iz ogrodja z volanom, sedežem za voznika, nogonskim motorjem in dvema vzvodoma za plin in zavoro.

Nova športna panoga s tekmovanji z vozili GO-CART je na mah osvojila veliko pristašev avto-moto športa širom po svetu, medtem ko je pri nas šele na začetku svojega razvoja. Pri tem velja omeniti, da je prav koprsko Avto-moto društvo eno izmed odločnih pobornikov za uvedbo te, za našo mladino tako privlačne in dosegljive športne zvrsti.

Kakor smo zvedeli, namerava Avto-moto društvo Koper zgraditi posebno tekmovalno stezo za ta vozila ob Markovi cesti v bližini podjetja Autocommerce v Kopru; nudila bo velike možnosti za treniranje in za številna tekmovanja. V kratkem pa je pričakovati prvo večje tekmovanje z udeležbo vozačev iz Postojne, Ljubljane in Trsta. bp

Z nedeljskih tekem z go-carti v Kopru

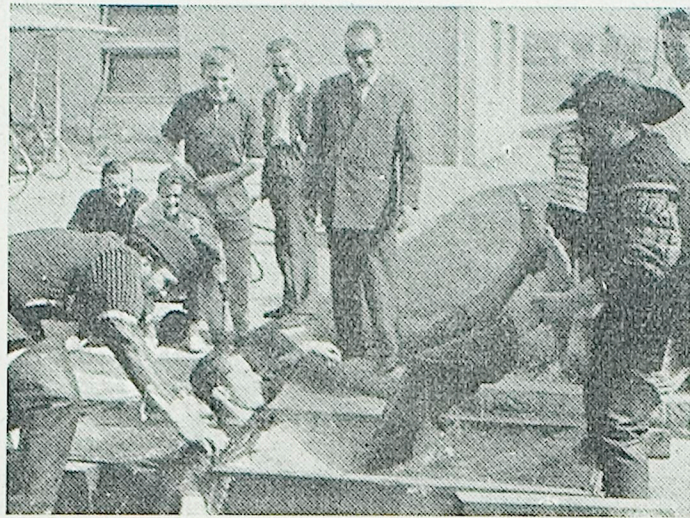
Robot „je“ papir

»Dajte mi papir! Pojedel ga bom!« neutrudno ponavlja robot, ki so ga pred kratkim postavili v zabavnem parku glavnega mesta Belgije. Preden so ga postavili, so napravili obiskovalci direktorju parka nemalo sivih las. Park je bil vsak večer podoben Havglijevemu hlevu. Kamorkoli si se ozrl, povsod so bili odpadki. Po urejenih stezicah in gredicah so ležali kosi kruha, papir, luščine kikirikija, peške, pomarančni olupki... Vsako jutro so čistili park, da bi bil zvečer spet nastlan. Tedaj pa je direktorju šinila v glavo odrešilna misel: kaj ko bi postavili v park ne-

kakšen robot, ki bi jedel smeti? Rečeno, storjeno. Zdaj se okoli robota tare ljudi, ki praznijo svoje žepke in se zabavajo. Nekateri pa gredo v svoji vnemi še dalje. Otroci hodijo po parku in iščejo odpadke, da bi z njimi »nasitili« robota. Zamisel je uspela. Skrb za čistočo naj bo zabavna. Direktor ima odslej lahak spanec, saj so se tudi stroški za vzdrževanje parka občutno skrcili.

POLŽEVA DIRKA

Nedolgo tega so priredili v Saint Sebastianu sur Loire (Francija) »Olimpijsko tekmovanje za polže«. Najhitrejši polž je »predirjal« razdaljo sedmih centimetrov v štiridesetih sekundah. Drugi francoski polž pa je dosegel prvo mesto v »potiskanju tovara«. Štiri škatlice vžigalic na drobnih kolescih iz plastične mase, na katerih je bil tovar 890 g, je vlekkel pet centimetrov daleč. Prireditelji upajo, da bodo na naslednji »polževi olimpiadi« sodelovali tekmovalci z vsega sveta.

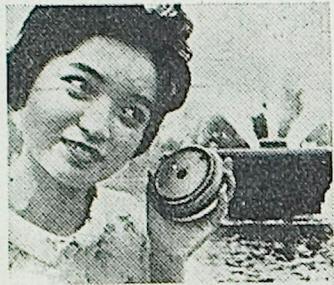

Pisali smo že, da je tiskarna časopisno-založniškega podjetja Primorski tisk v Kopru dobila nov strokovni kader. Uspešno so namreč pred dnevi končali učno dobo kar štirje vajenci in se tako pridružili kvalificiranim tiskarskim delavcem v tem obratu. Njihov sprejem med starejše delovne tovariše z vsemi pravicami in dolžnostmi članov delovnega kolektiva in grafičnega stanu pa je bil kaj bučen in vesel. Potekal je v znamenju tradicionalnih običajev in gornja slika kaže prizor, na katerem so posneti vsi potrebni podatki o razstavljenih predmetih. Za to uslugo mo-

Magnetofon - vodič

V nekaterih umetnostnih galerijah in muzejih v Veliki Britaniji ne potrebujejo več vodičev. Vsak obiskovalec dobi že pri vstopu magnetofon, na katerem so posneti vsi potrebni podatki o razstavljenih predmetih. Za to uslugo mo-

ra plačati en šilling, razen tega pa še deset šillingov kavci- je za aparat.

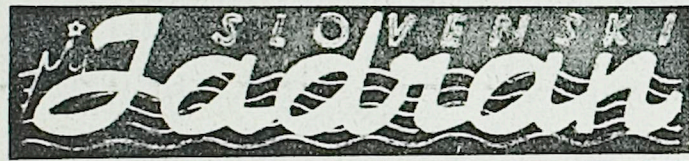
Japonci nasploh prednjačijo v izdelovanju vseh naprav precizne mehanike in posebje elektrone in optike. Njihovi izdelki so poplavlili že ves svet in zaradi svojih konkurenčnih cen povzročajo sive lase in veliko jeze vsem zahodnim producentom podobnih izdelkov. Na sliki je nov izum japonske radijske industrije: izredno majhen in praktičen tranzistorjski radijski sprejemnik posebne konstrukcije. Aparat lahko pade tudi v vodo ali ga lastnik lahko namerno posadi na gladino, kjer plava in kar naprej prenaša radijski program. Tako se v bodoče tudi kopalcem ne bo treba odreči užitka poslušanja radijskega prenosa celo tedaj, ko bodo na vodi - bodisi med plavanjem, na zračni blazini ali v čolnu

ŠOLA Z ENIM SAMIM UČENCEM

Ker se je v osnovno šolo v Grehemu (Anglija) vpisalo le 20 učencev, so se lokalne oblasti odločile, da jo bodo zaprle. Starše so obvestili, naj svoje otroke pošljejo v šole v sosedne vasi. Vsi so se s tem sprijaznili razen očeta sedemletnega Tonyja Campa. Njegov oče je poslal ministrstvu za prosveto v London pritožbo. Ministrstvo mu je dalo prav in je ukazalo, naj šola spet odpro. Ostali starši niso hoteli več vrniti svojih otrok v to šolo, in tako ima sedaj Tony Camp na razpolago tri učilnice, dvorišče, šolski zvonec, slugo in 56-letno učiteljico.

Gornja slika kaže italijansko filmsko igralko Sofijo Loren, ko počiva med snemanjem novega filma v režiji De Sica. Prava zaprav četrtje zgodbe pod naslovom Riffa filma Boccaccio 70. Zivahna in pikantna kot so vse Boccacciove zgodbe, se vrti Riffa okrog mladega dekleta, ki pripada strelišču velikega zabavnega parka, hkrati pa jo uporabljajo še kot vabo pri loteriji, dokler se končno ne upre in jo potegne z mladim kmečkim fantom na njegov dom. Poznavalci že vnaprej obljublajo filmu velik uspeh

13. oktobra 1961 • ZADNJA STRAN • LETO X. — ST. 42

Najboljši poklic

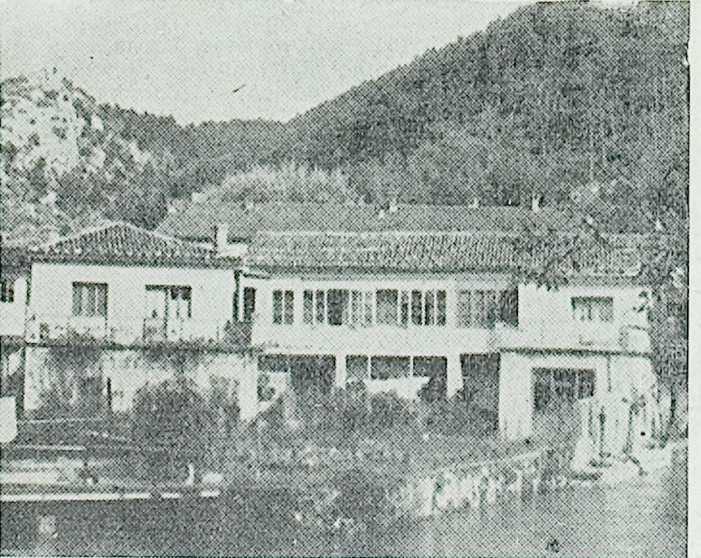
Neki francoski tehnik je med svojimi bralci izvedel anketo o tem, kateri poklic je po njihovem mnenju najboljši. Na vrhu liste so zdravniki, ki so prejeli 328.767 glasov, na drugem mestu so inženirji z 223.377 glasovi, na tretjem mestu so profesorji, ki imajo 201.112 glasov, s 110.000

glasovi pa so se bralci odločili za agronome, letalce in arhitekta. Anketiranci so dali prednost svobodnim poklicem. Posebna zanimivost ankete je, da stoji na predznanjem mestu v tej listi hipnotizer, ki ima le en glas več kakor cirkuški akrobat.

Kako v svetovni diplomaciji igrajo pomembno vlogo osebnosti in tudi družinske zveze, najbolje kaže primer novega britanskega veleposlanika v ZDA, angleškega velebogataša Davida Ormsby-Goreja (na sliki), ki ga je na to mesto pravkar imenovala angleška vlada. Diplomata je že okrog dvajset let intimen prijatelj predsednika ZDA Johna Kennedyja, razen tega pa sta njuni družini v nekem daljnem sorodstvu

HIDROELEKTRARNA — REKORDER

Te dni je začela poskusno obratovati v francoskih Alpah hidroelektrarna, ki ima nekaj svetovnih rekordov. Njen jez je zgrajen na nadmorski višini 1600 metrov, ima za 52 km galerij in 23 spustov za vodo. Višina vodnega padca je največja na svetu: njen padeč je 1200 metrov in voda drvi z brzino 550 kilometrov na uro na šest velikanskih turbin, ki imajo moč po 113.000 KM.

REVIZIJA MIŠLJENJA

Mao Tse Tung je nedolgo tega Kitajcem priporočil: »Vsak človek lahko napravi več, kakor pa misli, da zmore.«

TRDNO IN VENDAR MEHKO

Nekdanji francoski finančni minister Antoine Pine je v nekem članku zapisal: »Najmehkejšo vzglavje za kateregakoli finančnega ministra je trdna valuta.«

VIPAVA — MALE BENETKE
Tuji turisti, ki pridejo na obisk v Vipavo, pravijo temu mestecu, ki je polno naravnih in zgodovinskih znamenitosti — Male Benetke. Ne zamenjaj, saj je v strnjem naselju več kot 25 mostov, mostičkov in brvi. Tako lep izvir, kakor ga ima Vipava, ima le redko katera reka. Na dan privre že silna. Zrelo izbruhne vsak dan približno 60 tisoč kubičnih metrov vode. Vipavel vedno povodati še o neki zanimivosti. V letih 1720/27 je živel tod slavni pesnik in dramatik Carlo Goldoni, ki je zabaval grajsko gospodo z marionetnim gledališčem

V rimskem filmskem mestu Cinecittà pravkar začnjenjo s snemanjem neke desete verzije zgodbe o egipčanski kraljici Kleopatri. V filmu nastopata Liz Taylor in njen mož Eddy Fisher. Slika kaže zakonca Fisher v gondoli ob zadnjem obisku v Benetkah pred nekaj dnevi. Pravijo, da je Lizika svojega sicer precej mlajšega moža popolnoma omrežila in da mu še na misel ne prihaja kakšno skakanje čez zakonske ograde, kar je sicer močno v navadi v filmskem svetu

— Ne boj se, očka! Saj bi se ston rad le igral!

GOVORI 11-17

VOHUNSKI ROMAN IZ II. SVETOVNE VOJNE

Nekaj časa ni mogel priti k sebi. Končno pa se je le prebudil. Naposled je le razumel, da so bile to neumne, skoraj otroške sanje. Spet je zaspal in spet se je znašel pred železnimi vrati z napisom: »Vhod prepovedan«.

XIV.

Ob sedmih zjutraj je Dementjov vstal. Da ne bi prebudil gospodinje, je šel po prstih v kopalnico in se umil s hladno vodo. Ko pa je šel iz kopalnice, ga je gospodinja že čakala v predsobi. Spet se je začel mučnj razgovor. Dementjov ji je ponovno obljubil, da bo napravil vse, kar je v njegovi moči, da poišče njene slike.

Ta razgovor je trajal dlje, kakor je upal. Le z največjo težavo je odšel z doma.

Kakor prejšnjega dne, so bile tudi tokrat ulice polne vojaštva, toda red je bil že vzpostavljen. Orožje so bili spravili na dvorišča in na ulici ni bilo več gneče. Na vratih in zidovih so bile izpisane številke ali simbolični znaki enot, ki so bile tam.

Dementjov si ni mogel kaj, da se ne bi nasmešnil, ko je videl glavo leva, kralja zveri, naslikanega na nekih umazanih in polomljenih dvoriščnih vratih.

Pred pristaniščem je opazil Dementjov nekaj nenavadnega. Pri vходу so stali štirje esesovci z mitraljezi. Zal je to opazil šele sredi trga in če ni hotel izzvati suma, se ni smel več vrniti. Korak mu je zastal. Hoditi je jel počasneje, da bi razmislil, kaj mu je storiti v novem položaju. Bržkone je poveljstvo pojačalo stražo. »Pogumno naprejš!« si je rekel.

Dementjov je hotel skozi vhod, ne da bi se zmenil za stražarje. Eden od njih je dvignil mitraljez in mu stopil na pot.

»Kaj pa naj to pomeni?« je vprašal Dementjov.

»Prepustnico, prosim.«

Dementjov je vzel iz žepa svoj dokument, vendar se esesovec zanj ni zmenil.

»Potrebna je nova prepustnica.«

Drugi esesovec mu je rekel:

»Od danes naprej so uvedene nove prepustnice. Pojdite na poveljstvo pristanišča.«

Dementjov je že poprej vedel, v kateri hiši je bilo poveljstvo. Tja je šel tedaj, ko je iskal nekakšno izmišljeno pošiljko za svoj polk. Tedaj je bil hodnik poln ljudi, zdaj pa ni bilo v njem žive duše. Mahoma mu je postalo jasno, da je zdaj v tej hiši gestapo.

»Kje izdajajo prepustnice za v pristanišče?« je Dementjov vprašal prvega gestapovca.

»Soba številka 9,« mu je odgovoril gestapovec, ne da bi ga pogledal.

Dementjov je bil tri korake pred vrati s številko 9. Vrata so se naglo odprla in dva gestapovca sta izvlekla na hodnik starejšega človeka v mornarski uniformi.

»Poslušajte me!« je kričal človek. »Jaz sem sodelavec meteorološke postaje v pristanišču... Moja dolžnost je...«

Kakšna je bila njegova dolžnost, Dementjov ni zvedel, ker so možakarja pahnili v drugo sobo.

»Naj vstopim v sobo številka 9 ali... mar ni že prepozno, da se premislim? Če vstopim, pomeni, da polkovnik Dvogalev ne bo dobival več poročil o gibanju ladij in Nemci bodo lahko neovirano prevažali vojake, ki se bodo spet borili proti Rusom. Če vstopim, pomeni, da ne bom mogel izpolniti važne naloge.«

Njegovo razmišljanje je trajalo le trenutek. Samega sebe je jel prezirati, ker si v takšnem položaju zastavlja vprašanje »ali«.

Odločno je odprl vrata in vstopil.

Soba je bila prostorna. Sredi nje je bila dolga miza, za katero sta sedela dva gestapovca. Nasproti vrat, skozi katera je Dementjov vstopil, je opazil še ena vrata. Bržčas je bila to nekdanja potniška čakalnica.

Dementjov je za seboj zaloputnil vrata kakor vsi nemški oficirji, ki se niso hoteli klanjati gestapovcem, ne glede na njihov čin. Približal se je mizi in vprašal:

»Ali tukaj izdajate nove prepustnice za pristanišča?«

»Kdo ste vi?« ga je naglo vprašal gestapovec.

»Kapetan Ruckert, odgovoren sem za higiensko stanje ladij, ki evakuirajo mostvo.«

Gestapovci so se spogledali.

»Vaše dokumente, prosim.«

Dementjov se je odločil, da bo pokazal svoje oficirske dokumente. Vanje je še najbolj zaupal.

»Tukaj je vpisana divizija, ki je ni več...«

»Povsem točno,« je rekel Dementjov mirno. »Jaz sem eden redkih, ki mu je uspelo, da se je rešil.«

»Na kakšen način ste začeli tukaj opravljati sanitarne posle?«

»Ko sem prišel semkaj, sem dobil takšen ukaz.«

»Iz česa je to razvidno?«

Zdaj je napočil odločilni trenutek. Iz žepa je potegnil dokument, ki ga je bil sam napisal in ga ponudil gestapovcu.

Minute so se vleklye v večnost, medtem ko so gestapovci vsak zase, potem pa skupaj gledali dokument, kakršnega niso bili navajeni. Nato so se jeli med seboj šepetaje pogovarjati. Eden od njih je položil papir na mizo in dejal:

»To moramo reveriti. Izjem ni, kapetan. Takšen je čas in takšen je tudi položaj. V pristanišču deluje sovražnik in to velja življenja tisoč in tisoč naših vojakov. Pridite semkaj ob 16. uri,« gestapovec je obmolknil, potem pa dodal: »Zaradi prepustnice.«

Dementjov je šel na trg. Ura ni bila niti dvanajst. Moral je čakati polne štiri ure.

Vedel je, da se bo ob štirih vrnil v isto sobo. Vendar je moral v teh štirih urah natanko preudariti o vseh pričakovanih in nepričakovanih možnostih, ki se utegnejo pripetiti v sobi številka 9.

Dementjov se je vrnil v stanovanje in predal polkovniku Dvogalevu kratko sporočilo:

»Govori 11-17, pojavile so se komplikacije. Poslušajte me zvečer...«